

სამთავროს ეკლესიის დაკვლევანი

პერიოდული გამოცემა
№ 3 (28). აგვისტო. 2017

„ღაბუჯეთი

შუაბელ

მანთალო

სანქო მონაქობა

ქვის ციხის სანაპიროსა

და ზეშედო

ნათლის სუბისა

წმიდა ნინო

„მეყუბან

მეყუბანო

ესე შენო,

მუნ მნებეს

ღანებითა,

ზათა აღუქნათ

ცაძანი ღმერთისა.

წმიდა მიხიანო

გულითადად მივესალმებით სამთავროს წმიდა ნინოს დედათა მონასტრის მიერ დაარსებული ჟურნალის, „სამთავროს მაცვლოვანის“, გამოცემას. მოხარულნი ვიქნებით, თუ მისი შემდგენელნი შეძლებენ, მკითხველს გააცნონ საქართველოში დაცული სიწმინდენი, ბერმონაზვნური ცხოვრების სიღრმე, აზრი და მნიშვნელობა; ის, თუ რა არის ჩვენი ეროვნული ფასეულობანი, როგორია ჩვენი ტრადიციები, ისტორია, ეთნოგრაფიული თავისებურებანი, ჩვენი ხალხური სიბრძნე.

ეს ყოველივე დიდად შეუწყობს ხელს ჩვენი საზოგადოების სულიერი და ინტელექტუალური დონის ამაღლებას და მათში ჭეშმარიტების გზით სვლის სურვილის გაღვივებას.

ღმერთმა და წმიდა ნინომ დალოცოს „სამთავროს მაცვლოვანის“ გამომცემლნი და მკითხველნი.

ღმერთმა დალოცოს სრულიად საქართველო!

ჩილაძე

სრულიად საქართველოს
კათოლიკოს-პატრიარქი

ISSN 2346-7738

უბი (UDC) 27 + 271.2

მ - 407

	სსაგარეო საეკლესიო ურთიერთობების განყოფილება სამთავროს მაცვლოვანი გამომცემლობა	საგარეო ურთიერთობების განყოფილება სამთავროს მაცვლოვანი გამომცემლობა
დასაბუთებელი: <i>ეკლესია</i>	საგარეო ურთიერთობების განყოფილება	
რედაქტორი: <i>მკითხველი</i>	სამთავროს მაცვლოვანი	

მცხეთა. მირიან მეფის ქუჩა №3.
ელ-ფოსტა: samtavrosmonasteri@yahoo.com
ანგარიშის ნომერი: GE65BG0000000158107700

სარჩევნი

ამონარიდები კათოლიკოს-პატრიარქის
ილია II-ის ქადაგებებიდან6

უწმიდესსა და უნეტარესს ილია II-ს
ვულოცავთ ანგელოზის დღეს!7

წმიდა ანთიმოზ ივერიელის ქადაგება
უფლის ფერისცვალების დღეს 8

სამთავროს ივერიის ღვთისმშობლის
ხატის შემომწირველი არქიმანდრიტი
ილია (ფანცულაია) 12

დეკანოზ ნიკიტა თალაკვაძის წარმოთქმუ-
ლი სიტყვა კათოლიკოს-პატრიარქის კირი-
ონ II-ის დაკრძალვის დღეს 19

უდიდესი უდიდესთა შორის 21

„ჩვენ მრავალი წმინდანი გვყავს, მაგრამ ის
განსაკუთრებით განსხვავდება“ 24

ღირსი მამა გაბრიელის მორიგი
სასწაული 29

წმიდა მამის საფლავი საუკუნეების
შემდეგ გამოგვიჩნდა 30

„ერთი მართალი კაცის ცხოვრება.“
ლადო ასათიანი 100 წლისაა 33

ქართველების შესაწირი წმიდა
ნიკოლოზს 36

„ჩემო პატრიარქო“ 38

„ჩვენო უფალთან მიმყვანებულო“40

მორჩილება ყველაფერზე
აღმატებულია42

მონასტრის ფოტომატიანე 44

რედაქტორი: თეა ცაგურიშვილი
სტილისტი: სალომე ზვიადაძე
დამკაბადონებელი: მაკა სიმონიშვილი

სარედაქციო კოლეგია:
არქიმანდრიტი ლაზარე (გაგნიძე), ილუმენია ქეთევანი (კოპალიანი),
ბერდიაკონი ილია (თვალაშვილი),
მონოზონნი: სოსანა (კუპრეიშვილი), სერაფიმა (მეტრეველი),
ნინო (სამხარაძე), იონა (ნიშნიანიძე), მელანია (მამისაშვილი).

სამთავროს დედათა მონასტერი
მადლობას უხდის და ლოცავს
გამომცემლობა „შარავანდის“
ხელმძღვანელს ბატონ
თამაზ შარიქაძეს.

„განგებითა სამ-მნათობიერისა ო(ვთ)ისა, და წამისუოფითა ე(ოვლა)დ წმიდი-
სა ო(ვთ)ის-მშობელისათა, მე, უნდომან მონამან მისმან, მ(ღვდ)ე მონასონმა
ილია, ივერიის მონასტრის ძმათაგანმა, შენდობითა სულიერისა მამისა ჩემისა,
სქემონასონი მაკარისა. დავახატვინე წ(მიდ)ა ხატე ესე სახელ წოდებით სასწაულთ
მოქმედი, დედა ო(ვთ)ისა ივერიის კარისა, და შევწირე მცხეთის სამთაფრო ფერის-
ცვალები, დედათა მონასტერსა, ვ(ითარც)ა მფარველად მიურულეებულად, სარწმუ-
ნოებითა და შიშითა ო(ვთ)ისათა მკვიდრთა მას შ(ინ)ა. ვასრულე ხ(ემ)ი წრფელი
გულთ დანირებულსა, სულიერისა ძმისა მ(ღვდ)ე მონ. ზავლე ჯაფარიძესა, რ(ო-
მე)ლმან მაიძულა ამის სრულყოფად. ე(ოვლა)დ წ(მიდ)აო ო(ვთ)ის-მშობელო,
მწე და მფარველ გვეყავნ, ამინ. ათონის მთა წ(მიდ)ა. ივერიის ქართველთა მონას-
ტერი. 1912. ჩშიბ. წელსა.“

„ჩვენ ყოველდღიურ ცხოვრებაში ვგრძნობთ და ვხედავთ სასწაულს ყოვლადწმიდა ღვთისმშობლის მფარველობისა. იმდენად დიდია წყალობა უფლისა საქართველოსა ზედა, რომ იგი გახდა წილხვედრი ყოვლადწმიდისა ღვთისმშობლისა. ჩვენ უნდა გვახსოვდეს, რომ როცა ერს, ან ადამიანს ეძლევა დიდი მადლი, დიდი ნიჭი ღვთისაგან, ბევრიც მოეთხოვება“.

„ყოვლადწმიდა ღვთისმშობელი დედა ბრძანდება საქართველოს მფარველი, ბრძანდება შემწე და მეოხი ჩვენი წინაშე ძისა თვისისა და ღვთისა ჩვენისა! დღეს განსაკუთრებით შევთხოვთ ღვთისმშობელ დედას, დაიცვას და დაიფაროს თავისი წილხვედრი ქვეყანა, სრულიად საქართველო და გვიხსნას ხილული და უხილავი მტრებისგან! სიკეთით, რწმენით, სიყვარულითა და სასოებით ადავსოს თითოეული ჩვენგანის გული და გონება!“

სრულიად საქართველოს კათოლიკოს-პატრიარქი ილია II

ამონარიდები კათოლიკოს-პატრიარქის ილია II-ის ქადაგებებიდან

„ეკლესია ერთადერთი ადგილია ჩვენი გადარჩენისა; იგი კარიბჭეა მარადიული ნეტარი ცხოვრებისა. არ შეიძლება დაგვიანება, დაუშვებელია სულიერი განწყობის კიბეზე ზეადსვლის სამომავლოდ გადადება. არავინ იცის, რას გვიმზადებს ხვალინდელი დღე. მაშ, ნუ დავაყოვნებთ, გავხდეთ წევრნი ქრისტეს ეკლესიისა და ვეზიაროთ იმ სიწმიდეთ, რასაც იგი ნათლობის, მირონცხების, აღსარების, ზიარებისა და სხვა საიდუმლოთა მადლით გვთავაზობს.“

*
* *

„უფალი იესო ქრისტე ბრძანებს: ვისაც უნდა შემოდგომა ჩემდა, უარყავ თავი შენი, აიღე ჯვარი შენი და შემომიდექ მე. რა ბედნიერია ის ადამიანი, რომელიც უარყოფს თავსა თვისსა და აიღებს ჯვარსა თავისასა. ძალიან ხშირია შემთხვევა, როცა ადამიანი სხვის ჯვარს იღებს – რამდენად მძიმეა თავისი ჯვარი და უფრო მეტად მძიმეა სხვისი ჯვარი. უფალი აძლევს ადამიანს ჯვარს მისი ძალის მიხედვით. შევთხოვთ უფალს, რომ მოგვცეს ჯვარი ჩვენი – ის ჯვარი, რომელსაც ჩვენ ბოლომდე მივიტანთ; ის ჯვარი, რომელიც მსუბუქ არს ჩვენთვის, ის ჯვარი, რომელიც ღვთის ნებით იქნება მოცემული ჩვენთვის.“

*
* *

„ძველი რომაელები ამბობდნენ: „დრონი იცვლებიან და ჩვენც ვიცვლებით მასთან ერთად“. მართლაც, რა სწრაფად იცვლება დრო და რა სწრაფად იცვლება თვითონ ადამიანიც. გავისხენოთ, თუნდაც, ადამიანის შეხედულება ცოდვა-მადლზე. ცოდვა და მადლი მუდამ არსებობდა, მაგრამ ყველაფერს თავისი სახელი ერქვა, ცოდვა მუდამ ცოდვად მიაჩნდათ; ახლა კი იმდენად შეიცვალა ადამიანი, რომ დღეს, XXI საუკუნეში, ცოდვას ჩვეულებრივ მოვლენად, ადამიანის თვისებად აღიქვამენ.“

„ადამიანის ცხოვრების ერთ-ერთი ძირითადი მიზანი სხვისთვის სიხარულის მინიჭებაა. ალბათ, გამოგიცდიათ ის დიდი სიხარული, რასაც გაჭირვებულისათვის დახმარების გაწევა განგაცდევინებთ. ამ დროს გულში საოცარი მადლი ისაღვურებს, რადგან ვგრძნობთ, რომ გაღებულ მატერიალური შემწეობის ნაცვლად სხვა დიდი საუნჯე მოვიპოვეთ, ეს არის ის სულიერი სიხარული, რომელიც ადამიანს ღმერთთან აკავშირებს.“

*
* *

„საქართველოს ეკლესია იყო, არის და მუდამ იქნება სული ქართველი ერისა. საქართველოს ეკლესია არის ის წმიდა სავანე, სადაც აღიზარდა, აღორძინდა და ფერი იცვალა ქართველი კაცის შინაგანმა სამყარომ. იგია კარიბჭე უფლის დიდებისა.“

*
* *

„მიწიერი ჩვენი ცხოვრება უდაბნოში მოგზაურობას ჰგავს. დღე-დღეს აუწყებს მარადიულობის კარიბჭესთან ჩვენს მიახლოებას; მთავარია, იქ წარვსდგეთ ღირსეულად. ღვთის დიდი წყალობაა, რომ არ ვიცით აღსასრულის დღე, რათა ყოველთვის გვახსოვდეს სიკვდილი და ყოველი დღე გავატაროთ ისე, თითქოს იგი იყოს უკანასკნელი.“

*
* *

„შევთხოვ დედა ღვთისას, მეოხს წინაშე უფლისა, რომ მან ჩვენს ერში რწმენა და სიყვარული გააძლიეროს, რადგან სწორედ რწმენა და სიყვარულია ის ორი ძალა, რომელსაც საქართველოს გადარჩენა შეუძლია.“

უწმიდესა და უნეტარეს ილია II-ს ვულოცავთ ანბელოზის დღეს!

60 წელი გავიდა მას შემდეგ, რაც უწმიდესი და უნეტარესი, სრულიად საქართველოს კათოლიკოს-პატრიარქი ილია II, ერისკაცობაში ირაკლი შიოლაშვილი, ბერად აღიკვეცა.

ბერობიდან პატრიარქობამდე, პატრიარქად კურთხევიდან დღემდე რთულ და წინააღმდეგობებით სავსე გზაზე ღირსეულად მოღის და ატარებს მძიმე ჯვარს, – „უმანკოა გულითა და მართალი ხელითა“, „სულითა უზაკველი და წრფელი გონებითა“ მთელი ქვეყნის სულიერობაზე ზრუნავს და მის ასაღორძინებლად იღვწის. ვისურვოთ, ხანგრძლივი სიცოცხლე მიჰმადლოს უფალმა ჩვენი ერისა და ეკლესიის საკეთილდღეოდ.

გთავაზობთ პატრიარქის მოგონებას წიგნიდან „ილია II, სრულიად საქართველოს კათოლიკოს-პატრიარქი, პირადი წერილები, ჩანაწერები, ფოტოები“ ტომი I. 2016 წელი.

მე აღვიკვეცე მაშინ, როდესაც ბერობა ილეოდა საქართველოში.

მახსენდება ის დღე, როცა წმიდა ილია წინასწარმეტყველის სახელი მეწოდა. საქართველოს ეკლესიის საჭეთმპყრობელი მაშინ უწმიდესი და უნეტარესი მელქისედეკი ბრძანდებოდა. მან მეუფე ზინობს დაურეკა და უთხრა: „დღეს თქვენთან სტუდენტი მოვა და აღკვეცეთ ბერად“. სხვა არაფერი უთქვამს. ჩემი აღკვეცა წმიდა აღექსანდრე ნეველის ეკლესიაში შედგა. დიდი მარხვის ბოლო კვირა, ვნების შვიდეულის სამშაბათი იყო. ჩემს აღკვეცას არ ესწრებოდა არც ერთი ქართველი. აი, ასეთ უმძიმეს მდგომარეობაში იმყოფებოდა იმ დროს საქართველოს ეკლესია. ერთ-ერთმა

სასულიერო პირმაც იგივე მითხრა: თქვენ რომ ჩაიბარეთ საქართველოს ეკლესია, მას სუდარა ჰქონდა გადაფარებულიო. გარეგნულად თითქოს მართლაც ასე იყო, მაგრამ ზეციური საქართველოს შემწეობა ცხოვლად იგრძნობოდა, ყოველთვის ასე იყო, ასეა დღეს და ასე იქნება კვლავაც. ზეციური საქართველოს, ჩვენი დიდი წინაპრების, ზეციური მხედრიონის ღოცვა-ვედრება ჩვენი ეკლესიის ძლიერების აღსადგენად ღმერთმა შეისმინა.

როცა აღკვეცისას მონაზვნებმა თავიანთი მანტიები გადამაფარეს, რატომღაც მეგონა, რომ „ერეკლეს“ მიწოდებდნენ. ჩვენს ოჯახში კარგად იცნობდნენ მეფე ერეკლეს ცხოვრებას და ჩემს მშობლებს ძალიან უყვარდათ იგი. სწორედ მის პატივსაცემად დამარქვეს ირაკლი. ველოდებოდი, რა სახელს იტყოდნენ, მეუფე ზინობმა კი უეცრად წარმოთქვა: „ილია“. ეს მოულოდნელი იყო ჩემთვის და თითქოს შევწუხდი კიდევ ამის გამო. სიტყვას, და მით უფრო, სახელს, აქვს საოცრად დიდი ძალა. როცა ბავშვს სახელს ვარქმევთ, აუცილებლად უნდა ჩავიხედოთ კალენდარში და გავიგოთ, რა მნიშვნელობა აქვს ამ სახელს, როგორ ითარგმნება იგი. „ერეკლე“ ნიშნავს ფიზიკურ ძალას, „ილია“ კი – ღვთის ძალას. საოცარი დამთხვევა მოხდა – ფიზიკური ძალა ღვთის ძალით შეიცვალა. ეს იყო განგება ღვთისა! წმიდა ილია წინასწარმეტყველის მფარველობას ბავშვობიდანვე ვგრძნობდი. ჩემმა ბავშვობამ ვლადიკავკაზში განვლო. საბჭოთა პერიოდი იყო. დანგრეული იყო ყველა ეკლესია, გარდა წმიდა ილია წინასწარმეტყველის სახელობის ტაძრისა. ბავშვები მშობლებთან ერთად სწორედ ამ ეკლესიაში დავდიოდით.

2 აგვისტო, 2004 წ. სიონის საკათედრო ტაძარი.

წმიდა ანთიმოზ ივერიელის ძაღაბეზა უფლის ფერისცვალეზის დღეს

სამთავროს ფერისცვალეზის კანკელის ხატი

„წარიყვანნა იესო პეტრე და იაკობ და იოჲანე, ძმაჲ მისი, და აღიყვანნა ივინი მთასა მაღალსა თჳსაგან. და იცვალა მათ წინაშე სხუად ფერად და გაბრწყინდა პირი მისი, ვითარცა მზე, ხოლო სამოსელი მისი იქნა სპეტაკ, ვითარცა ნათელი“ (მთ. 17.1-2).

... რომ არ ყოფილიყო მზე სიმართლისა, ანუ ჭეშმარიტად ძე და სიტყვა მამა ღმერთისა, უფალი ჩვენი იესო ქრისტე, რომელიც აღვიდა და განათდა დღეს თაბორის მთაზე და გაბრწყინდა თავისი ღვთაებრიობის სხივებით, ვერ მისცემდა მიცვალებულებს სიცოცხლეს, როგორც მოსეს; ვერ განანათლებდა ცოცხლებს, როგორც ილიას; ვერ გააქრობდა ეჭვისა და წინააღმდეგობის ფიქრს მოციქულთა გონებიდან, ვერ ჩანერგავდა და განამტკიცებდა უფრო მეტ რწმენას მათ გულებში და ვერ ეჩვენებოდა მათ გაბრწყინებული, როგორც ჭეშმარიტი მესია.

ქრისტეს, უცოდველსა და უდანაშაულოს, თავისივე ნებით სურს სიკვდილზე წასვლა, რომ ადამიანებს მხოლოდ ის უყვარდეთ მთელი გონებით, გულითა და სულით, ხოლო სხვა ყველაფერი არარაობად ჩათვალონ. ამიტომ ჩვენც გემართებს ისეთივე სიყვარული ქრისტეს მიმართ, როგორიც ჰქონდათ მოციქულებს.

„შვილო, თუ უფალს მიეახლები სამსახურად, განსაცდელებისთვისაც გაამზადე თავი“ (ზირ. 2.1), ამიტომ ის, ვინც ემზადება ემსახუროს ღმერთს, განსაცდელებსა და ბრძოლებს უნდა ელოდოს ბოროტი ეშმაკისაგან, მაგრამ ამ დროს სასოწარკვეთილებაში კი არ უნდა ჩავარდეს, არამედ, პირიქით, ღვთისგან უნდა ელოდოს მეტ ძალასა და დახმარებას; ამ შემთხვევაში უფალი არ დაუშვებს განსაცდელის სიმძიმე მის ძალებს აღემატებოდეს.

ქრისტეს ფერისცვალეზის საიდუმლო დაეხმარა მოციქულებს, რომ არ ჩავარდნილიყვნენ ურწმუნოებაში. ისინი ხელავდნენ ქრისტეს უდიდესი თავმდაბლობით ცხოვრებას, უზომო გაჭირვებასა და სიღარიბეს, იმდენად მძიმეს, რომ ხშირად თავის მოსადრეკი ადგილიც კი არ ჰქონდა ჰურიებისაგან დევნილს. მათი ფიქრები, როგორც უბრალო და გაუნათლებელი ადამიანებისა, აიბნა, მათში დაიწყო ეჭვისა და ურწმუნოების შეპარვა, რომ იესო არ არის ჭეშმარიტი მესია.

ამ ურწმუნოების უამს, მხოლოდ ქრისტეს, ძე ღვთისას უშუალო დახმარება თუ უშველიდა მოციქულებს. ამიტომაც აიყვანა ისინი მთაზე და მათ წინაშე ფერი იცვალა და უჩვენა თავისი ღვთაებრივი ნათელი (რამდენადაც ამის დანახვა შესაძლებელია ხორციელი თვალისთვის). მაცხოვარმა გაანათლა და განაღიდა კაცობრივი ბუნება, რომლითაც იყო შემოსილი. ამ ნათელით გაბრწყინდა მისი სამოსელიც, მიუხედავად იმისა, რომ ის იყო თავმდაბალი, გარეგნულად ღატაკი, რომელსაც დევნიდნენ და რამდენიმე დღის შემდეგ

ჰურიების მიერ იქნებოდა შეურაცხყოფილი, დამცირებული, ნაცემი, ნაწამები, დაწყლულებული და ბოლოს ჯვარცმული, ვითარცა ბოროტმოქმედი. სწორედ ამ დროს მოციქულები მტკიცედ უნდა მდგარიყვნენ თავიანთ რწმენაში, არ უნდა ეფიქრათ, რომ იესო მხოლოდ კაცია, არამედ უნდა სცოდნოდათ, რომ ის არის ჭეშმარიტი სრული ღმერთი. სწორედ ამიტომ იცვალა ფერი იესომ მათ წინაშე.

ურწმუნოების განსაცდელისაგან რომ გადარჩენილიყვნენ, მოციქულებს მაცხოვრის დახმარება სამ რამეში სჭირდებოდათ: პირველი, საჭირო იყო ერწმუნათ, რომ ქრისტე არის ჭეშმარიტი მესია; მეორე, როდესაც დაინახავდნენ ჯვარცმულსა და მკვდარს, არ უნდა დაეკარგათ რწმენა, რომ ის არის ჭეშმარიტი ღმერთი; მესამე, უნდა მიეცა მათთვის მიზეზი, შეყვარებოდათ იგი მხურვალე სიყვარულით.

ამიტომ ვხედავთ, თუ რაოდენ დიდი დახმარება გაუწია საკუთარი ფერისცვალებით ქრისტემ მოციქულებს, რათა შეეცნოთ იგი, როგორც ჭეშმარიტი მესია. ამ მიზნით გახდა საჭირო სამი მოწმის: მოსეს, ილიასა და ზეციერი მამის დამოწმება. „და აჰა, ესერა, – მოგვითხრობს მახარებელი, – ორნი კაცნი მის თანა ზრახვიდეს, რომელნი იყვნეს მოსე და ელია, რომელნი გამოჩნდეს დიდებითა და იტყოდეს განსვლასა მას მისსა, რომელი ეგულებოდა აღსრულებად იერუსალემს“ (ლკ. 9.30-31). და მამა ღმერთმა ღრუბლიდან დაამოწმა: „და ხმაჲ იყო ღრუბლით გამო: ესე არს ძე ჩემი საყუარელი, ამისი ისმინეთ“ (ლკ. 9.35), რათა მოციქულები არ შესუსტებულყვნენ საკუთარ რწმენაში, როდესაც მას ჯვარცმულს დაინახავდნენ. თავიდან იესო ქრისტე ჯერ მოსეს და ილიას ესაუბრება მომავალ ჯვარცმასა და სიკვდილზე, უცხადებს მათ თავის ღვთაებრიობას, რომლითაც განადიდა კაცობრივი ბუნება.

ქრისტე არის მესია, მოსე არის სჯულმდებელი, ხოლო ილია არის დიდი წინასწარმეტყველი; ქრისტე სოფლის მაცხოვარია, მოსე – ჰურიათა გადამრჩენელი, ხოლო ილია იქნე-

ბა მეორედ მოსვლამდე მართალთა მხსნელი. ქრისტე არის სჯულის მომცემი, მოსე არის სჯულის მასწავლებელი, ხოლო ილია არის სჯულის აღმსრულებელი.

ხედავთ, რა დიდებული თანამოსაუბრენი ჰყავს მაცხოვარს?! საინტერესოა ისიც, რომ მოსე მოკვდა, ხოლო ილია ცოცხალია. ნეტავ, რას უნდა ნიშნავდეს ის, რომ ქრისტეს გამოეცხადა ერთი წმიდანი მკვდრებიდან და ერთი წმიდანი ცოცხლებიდან? ეს იმიტომ, რომ მომავალი სამსჯავროს დროს განისჯებიან და ცათა სასუფეველში ერთად იქნებიან ნეტარებაში ის მართლები, რომლებიც მეორედ მოსვლის ჟამს იქნებიან ცოცხალნი, თუ მკვდარნი, რადგან ქრისტეს დღევანდელი ფერისცვალების საიდუმლო წარმოადგენს ცათა სასუფეველის დიდების ერთგვარ წინასახეს. ამიტომაც იქნა გამოცხადებული ერთ-ერთი მიცვალებულთაგანი – მოსე და ერთ-ერთი ცოცხალთაგანი – ილია.

„და ეჩვენნეს მათ მოსე და ელია“ (მთ. 17.3), ნეტავ რისთვის? ოთხი რამისთვის, – პირველი მიზეზი: ხალხში რომ გამქრალიყო ცრუ წარმოდგენა ქრისტეზე, თითქოს ის იყო ილია, იერემია, ან სხვა რომელიმე წინასწარმეტყველთაგანი. მეორე მიზეზი: ენახათ ჰურიებს, რომ ქრისტე არ არის მოსეს სჯულის წინააღმდეგი და ამიტომაც სიყვარულით ესაუბრება თავად სჯულმდებელ მოსეს და სჯულის აღმსრულებელ ილიას. მესამე მიზეზი: ეჩვენებინა, რომ თავად არის სიცოცხლისა და სიკვდილის მბრძანებელი, ცოცხლებისა და მიცვალებულების უფალი და როდესაც მათ უხმობს, ისინი მოდიან კიდევაც; „დადგნენ წინაშე შენსა, ქრისტე ღმერთო, ქუეყანისაგან მოციქულნი, ზეციდან ელია და ქუესკნელიდან მოსე“. მეოთხე მიზეზი: მოციქულებს უნდა ენახათ, თუ როგორ იყო განდიდებული ის ორი წინასწარმეტყველი: კერძოდ, მოსეს ჰქონდა დიდი სიმშვიდე და სიკეთე, ხოლო ილიას – სარწმუნოების დიდი მოშურნეობა, ამიტომ მოციქულებიც უნდა იყვნენ ისეთივე მშვიდები, კეთილები და მოშურნეები იქ,

სადაც იქნება საჭირო რწმენის სიმტკიცე და ჭეშმარიტი ღმერთის თაყვანისცემა.

„და აჰა ხმაჲ იყო ღრუბლით გამო და თქუა: ესე არს ძე ჩემი საყუარელი, რომელი მე სათნო-ვიყავ, მაგისი ისმინეთ“ (მთ. 17.5). ჰოი, რა ჭეშმარიტი და სარწმუნოა ეს მოწმობა! ჰოი, რა სიკეთე და ნეტარება მოიხვეჭეს იმათ, ვინც მოისმინა ეს მოწმობა და ზეციური მამის ბრძანების შესაბამისად გაჰყვა მაცხოვარს! ნეტავ, ეს სიტყვები, რომელნიც წარმოსთქვა მამა ღმერთმა: „მაგისი ისმინეთ“, – ნათქვამი იყო მხოლოდ მოციქულებისთვის, თუ ჩვენთვისაც? მე მგონი, რომ ეს ჩვენთვისაც იყო ნათქვამი, რადგან ქრისტიანები ვართ და ქრისტეს მოწაფენი. „მაგისი იმინეთ“, ანუ, რასაც გვიბრძანებს ქრისტე, უნდა დავემორჩილოთ და შევასრულოთ მისი ნებისაებრ, ჩვენი სულების სასიკეთოდ.

ქრისტე გვასწავლის: „ჩემს მშვიდობას გაძღვეთ თქვენ“, ხოლო ჩვენ არ ვიღებთ ღვთის მშვიდობას და მუდმივად ვშოფოთავთ, როგორც ზღვის ტალღები ქარიშხლის დროს.

ქრისტე გვასწავლის: „ნუ განიკითხავთ, რაათა არა განიკითხნეთ“ (მთ. 7.1); ხოლო ჩვენ არც დღეს, არც ღამეს და არცერთ საათს არ ვატარებთ, რომ ბოროტებით არ განვიკითხოთ არა მხოლოდ ისინი, ვისაც ვიცნობთ, არამედ უცნობებიც.

ქრისტე გვასწავლის: „ყოველი, რომელი გინდეს თქვენ, რაათა გიყონ კაცთა, ეგრეცა თქვენ ჰყვით მათა მიმართ“ (მთ. 7.12); ხოლო ჩვენ გვსურს, რომ პატივს გვცემდნენ, თავს გვიხრიდნენ, საჩუქრებს გვჩუქნიდნენ, გვაქებდნენ, ჩვენზე კარგს ლაპარაკობდნენ, ყველა სურვილს გვისრულებდნენ; ბოროტებას რომც ჩავდიოდეთ, არავინ იღებდეს ხმას და არ გვეწინააღმდეგებოდეს. ჩვენ კი ამ დროს ყველას განვიკითხავთ, არავის არ ვეხმარებით, სიკეთეს არ ვუკეთებთ და არ გვსურს, ვინმემ თხოვნით მოგვმართოს. ყველას ვლანძღავთ, ყველას ბოროტებით ვიხსენებთ, ცილს ვწამებთ, ვიგდებთ მასხრად და დავცინით; ყველაზე ვლაპარაკობთ, რომ არიან გიუები და

უგუნურები. მხოლოდ ჩვენი თავი მოგვაქვს, როგორც ყველაზე ბრძენი, ღმერთზე უფრო მეტადაც კი და ვივიწყებთ, რომ ამა სოფლის სიბრძნე არის სისულელე ღვთის წინაშე.

ქრისტე გვასწავლის: „მცნებასა ახალსა მიგცემთ თქვენ, რაათა იყუარებოდეთ ურთიერთარს, ვითარცა მე შეგიყუარეთ თქვენ, რაათა თქვენცა იყუარებოდით ურთიერთარს“ (ინ. 13.34), ხოლო ჩვენ ერთმანეთი გვპულს და ვცდილობთ, ხელი ვკრათ ერთმანეთს, ჩვენ გვშურს ერთმანეთის, ბოროტებას ვუსურვებთ და ყველაფერს ვაკეთებთ, ზიანი რომ მივაყენოთ არა მხოლოდ სხვის ქონებას, არამედ მათ პატივსა და ღირსებას და ამით ჩავდივართ ცოდვას სულიწმიდის წინააღმდეგ. მაგრამ ღმერთს არ შეუქმნია ეს სამყარო მხოლოდ ერთი ადამიანისათვის, არამედ ყველასთვის, არც ცათა სასუფეველი შექმნილა ერთეულებისთვის, არამედ ყველასათვის.

ქრისტე გვასწავლის: „რომელსა სირცხულ უჩნდეს ჩემდა მომართ, მას ძემანცა კაცისამან არცხუნოს, ოდეს მოვიდეს დიდებითა თვისითა“ (ლკ. 9.26), ხოლო ჩვენ არც ღმერთის გვრცხვენია, არც მის სიტყვებს ვისმენთ; არ ვიცავთ რასაც გვასწავლიან ჩვენი სული-სათვის საცხოვნებელსა და სასარგებლოს, უფრო მეტიც, სხვადასხვა საბაბს ვეძებთ, რომ თავი გავიმართლოთ, თითქოსდა არ შეგვიძლია იმის შესრულება, რასაც იესო ქრისტე გვასწავლის. ვითომ ოჯახებში გვაქვს პრობლემებიო, დრო არ გვიწყობს ხელსო, და საერთოდ, გვაქვს ბევრი მწუხარებაო. მაგრამ, როდესაც ჩვენი საკუთარი სურვილებისა და ახირებების შესრულება გვინდა, მაშინ როგორღა ვპოულობთ დროსაც და ყველანაირ საშუალებას მათ მისაღწევად?!

ღმერთს არ ვემორჩილებით იმაში, რაც ჩვენი სულებისთვის სასარგებლო და კარგია, რადგან მისი მცნებები მძიმე და ცუდი გვგონია. ხოლო ადამიანებს, რომლებსაც არ ეშინიათ ღმერთის, არც ხალხის რცხვენიათ, ვუჯერებთ ყველაფერში და ვიღუპავთ სულებს.

ქრისტე გვასწავლის: „მიაგეთ კეისარს კეის-

რისა, ხოლო ღმერთს – ღმრთისა“ (მკ. 12.17), ხოლო ჩვენ არც საეკლესიო, არც საერო უფროსებს, არც თავად ღმერთს არ ვემორჩილებით სიმართლით და არ ვცემთ მათ სათანადო პატივს. არამედ, სიყვარულის სანაცვლოდ, ბოროტებით და ცბიერებით ცილს ვსწამებთ და ბოროტებით ვსაუბრობთ მათზე. „ღვთის მსაჯულებს ნუ შეურაცხყოფ და თავკაცს შენს ხალხში ნუ დასწყევლი“ (გამ. 22.27). წმიდა წერილის განმმარტებლები ღვთის მსაჯულებში გულისხმობენ ეკლესიის მღვდელმთავრებს, მოძღვრებსა და მასწავლებლებს, ხოლო თავკაცებში – მეფეებსა და მსაჯულებს.

ხოლო ჩვენ ბოროტს ვიზე ვამბობთ, ვის ვწყევლით და ვის ვწამებთ ცილსა? რა თქმა უნდა, მღვდელმთავრებსა და მთავრებს. სწორედ მათზე, ვისზედაც ღმერთი გვასწავლის, რომ ბოროტად არ მოვიხსენიოთ. დავით წინასწარმეტყველი ბრძანებს: „დასდევ, უფალო, საცოჲ პირსა ჩემსა“ (ფს. 140.3), ხოლო ჩვენ საერთოდ არა გვაქვს ღვთის შიში, რადგან ჩვენი გონება ღვთისა და ადამიანთა წინაშე ბოროტია; სწორედ ამიტომაა ჩვენი ცხოვრება დაწყველილი, შფოთვარე, საგსე შიშითა და სიძულვილით, გაჭირვებებითა და მწუხარებით.

აჰა, ჩვენ გვამხელენ ჩვენივე საქმეები, რადგან არ ვემორჩილებით ქრისტეს, არც გვიყვარს ის, რადგან თუკი გვეყვარებოდა, შევასრულებდით მის მცნებებს. თითოეული ჩვენგანი იქცევა თვითნებურად, ჩავდივართ მხოლოდ იმას, რაც ჩვენ გვსურს და არ გვახსენდება არც სიკვდილი და არც სამსჯავრო. თუ ჩვენ არ გამოვასწორებთ ჩვენს ცხოვრებას, ჩვენი დასასრული ბოროტი იქნება.

ამიტომაც, ჩემო საყვარელნო, აღვმართოთ ჩვენი გონება თაბორისაკენ, ჩვენკენაც მოვიდეს ნათელი ჭეშმარიტი, ვიხილოთ ის სულიერი თვალით, ვიყოთ მოციქულებივით ქრისტეს მიმართ საგსენი მოშურნეობითა და სიყვარულით, დავემსგავსოთ მოსეს და ილიას მათ ღვაწლსა და ღვთის მცნებების აღსრულებაში, რათა ჩვენც ქრისტესთან ერთად ავმადლდეთ სულიერ სიმაღლეზე, ვიხილოთ მისი

წმიდა ანთიმოზ ივერიელი

დიდება, ნათელი ღრუბელი და ვისმინოთ მამა ღმერთის ხმა: „ესე არს ძე ჩემი საყუარელი“ (მთ.17.5); და ბოლოს, ღირს ვიქმნეთ მასთან ერთად შევიდეთ ცათა სასუფეველში.

ჰოი, უფალო იესო ქრისტე, გვედრებით ჩვენ უღირსნი და ცოდვილნი მონანი შენნი, რომელნიც გამოგვისყიდე შენი უძვირფასესი სისხლით ცბიერი ეშმაკის ხელიდან, მოწყალე გვექმენ ჩვენ მრავლისა მოთმინებისა შენისათვის, შენი სიბრძნის ნათელით განგვინათლე დაბნელებული სულის თვალი, ჩვენს გაქვავებულ გულებში აღანთე შენი ცეცხლი და ღირს გვეავ მაღლითა შენითა, რათა ვყოთ ნება შენი და მთელი სულით შეგიყვაროთ შენ ამ დაცემულ და მწუხარებით საგსე წუთისოფელში; ხოლო მომავალ ცხოვრებაში შენი ღვთაებრიობის ნათელისა და დიდების ხილვის ღირსად შევიქმნეთ, რომ მარადის გადიდებდეთ შენი დაუსაბამო მამით და ყოვლადწმიდით და სახიერით და ცხოველსმყოფელი სულითურთ, აწ და მარადის და უკუნითი უკუნისამდე. ამინ!

ანთიმოზ ივერიელი, წიგნიდან „დიდაქეები და სხვა თხზულებები“. თბილისი, 2016.

სამთავროს ივერიის ღვთისმშობლის ხატის შემომწირველი არქიმანდრიტი ილია (ფანცულაია)

საქართველოს სამოციქულო ეკლესიამ კომუნისტური ტერორის მძვინვარების უამს სასტიკი დევნა განიცადა. უღმერთო მთავრობამ ძალადობით დახურა ათასობით ტაძარი, დააპატიმრეს და დახვრიტეს მრავალი სასულიერო პირი და მათი სამწყსო. ბერმონაზვნებს აკრძალათ მონასტრებში ცხოვრება. იყო დრო, როდესაც საქართველოს ყველა მონასტერი ოფიციალურად გაუქმებულად ითვლებოდა. ასეთ სავალალო პერიოდშიც კი არ შეწყვეტილა მონაზონთა წირვა-ლოცვა; დევნისა და შევიწროების მიუხედავად, სამთავროს სამონაზვნო დასმა შეინარჩუნა სამონასტრო წეს-განგება და თავისი ტრადიციები, მონასტერში დავანებული სიწმინდეები და ხატები, ძვირფასი ბიბლიოთეკა, ისტორიული საბუთები და ფოტოები. მათ შორის გამორჩეულია სამთავროს ივერიის ღვთისმშობლის ხატი, რომელსაც უკვე მთელ საქართველოში იცნობენ და პატივს მიაგებენ. ხატი 1912 წლიდან სამთავროს დედათა მონასტერშია დავანებული და მარად ნუგეშსა და კურნებას მოუფლენს სასოებით და რწმენით მვედრებელთ. ხატს ამკობს წარწერა:

„განგებითა სამ-მნათობიერისა ღვთისა და წამისყოფითა ყოვლადწმიდისა ღვთისმშობელისათა, მე, უნდომან მონამან მისმან, მღვდელმონაზონმა ილია, ივერიის მონასტრის ძმათაგანმა, შენდობითა სულიერისა მამისა ჩემისა, სქემონაზონი მაკარისა, დავახატვინე წმიდა ხატი ესე სახელწოდებით სასწაულთმოქმედი, დედა ღვთისა ივერიის კარისა და შეგწირე მცხეთის სამთავრო ფერისცვალების დედათა მონასტერსა, ვითარცა მფარველად მიურულებელად, სარწმუნოებითა და შიშითა ღვთისათა მკვიდრთა მას შინა. ვასრულებ ჩემი წრფელი გულით დაპირებულსა, სულიერის ძმისა მღვდელმონაზონ პაულე ჯაფარიძისა, რომელმან მაიძულა ამის სრულყოფად. ყოვლადწმიდაო ღვთისმშობელო, მწე და მფარველ გვეყავნ, ამინ! ათონის მთა წმიდა. ივერიის ქართველთა მონასტერი. 1912. ჩშბ. წელსა.“

ამჯერად გვინდა ყურადღება მივაპყროთ ივერიის ღვთისმშობლის ხატის მონასტრისადმი შემომწირველის ვინაობას. არქიმანდრიტი ილია, ერისკაცობაში იასონ ფანცულაია, 1884 წლის 20 ივლისს დაიბადა ქუთაისის გუბერნიის სენაკის მაზრის სოფელ ვედიდკარში, გლეხების სვიმონ და სალომე ფანცულაიების ოჯახში. იმავე წლის 28 ივლისს მონათლეს ბანძა-ვედიდკარის მთავარანგელოზთა სახელობის ეკლესიაში.

პატარა იასონმა ადრეული წლებიდან გამოიჩინა ნიჭიერება და მუყაითობა; წარჩინებით დაამთავრა სამეგრელოს სასულიერო სასწავლებელი და მშობლებისა და მოძღვრის ლოცვა-კურთხევით 1902 წელს ათონის წმინდა მთაზე, წმინდა იოანე ღვთისმეტყველის ქართველთა საგანეში დამკვიდრდა.

სავანის მმართველის, მღვდელმონაზონი იონას (ხოშტარია) გადაწყვეტილებით ახალგაზრდა მორჩილი გაამწყსეს ივერთა

მონასტრის ახლოს მდებარე წმიდა ილია წინასწარმეტყველის სახელობის სენაკში, რომელიც ათონის მთაზე სახელგანთქმული იყო – სწორედ აქ მოღვაწეობდნენ ცნობილი მღვდელმონაზონი ბენედიქტე ქიოტიშვილი, მოძღვარი და მეგობარი წმიდა ილარიონ ახლისაყანისა; ასევე ხორციელი ძმა წმიდა გაბრიელ ეპისკოპოსისა, დიდსქემოსანი ბესარიონ ქიქოძე, მღვდელმონაზონი ქრისტეფორე ახვლედიანი და ბერი გრიგოლ რატიანი. იმხანად სენაკში მხოლოდ ერთადერთი ქართველი, მოხუცი ბერი მაკარი (ჩოჩია) ცხოვრობდა. მისი დახმარებით იასონმა შეისწავლა საღვთო ისტორია, გალობა და სამონასტრო ტიბიკონი. იასონს ენების შესწავლის დიდი ნიჭი აღმოაჩნდა, მოკლე დროში აითვისა ბერძნული საღვთისმსახურო წიგნების კითხვა და მსახურება. რამდენიმეწლიანი მორჩილების შემდეგ, 1906 წლის დასაწყისში, ივერთა მონასტრის არქიმანდრიტთა ნებართვით იგი ბერად აღკვეცეს და სენაკის მფარველი წმიდანის პატივსაცემად სახელად ილია უწოდეს.

„ჩემმა ბერმა ილიამ ბერძნული ჟამნდავითნი კარგად დაისწავლა, ასე რომ, კარგად აწირვინებს ბერძნულად მღვდელს, ერთი წელიწადია მას აქეთ. დიდი პატივისცემით მოგიკითხათ, უმეტესი მადლობა შემოგწირათ მოკითხვისათვის.“ – სიხარულით სწერდა ბერი მაკარი პროფესორ ალექსანდრე ხახანაშვილს 1906 წლის ნოემბერში.

ქართველი ბერების ურთიერთობა ივერთა მონასტრის ბერძენ ბერებთან უკიდურესად დაძაბული იყო. ქართველები ითხოვდნენ ივერთა მონასტრის სრულუფლებიან წევრებად მიღებას სამმოსში, რაც ბერძენ არქიმანდრიტებს აკრძალული ჰქონდათ. თავს იმართლებდნენ იმით, რომ ქართველები რუსეთის იმპერიის ქვეშევრდომები იყვნენ, ათონის მთაზე რუსთა მომძღაავრებისა და ქონების დაკარგვის ეშინოდათ, მონასტრის დამაარსებელ ივერიელთა შთამომავალთ კი დევნიდნენ და ავიწროებდნენ. ამავე დროს უსირცხვილოდ

ითვისებდნენ საქართველოში ივერთა მონასტრის მფლობელობაში არსებული მიწებისა და ქონების შემოსავალს. წლები შეაღიეს ამ უსამართლობასთან ბრძოლას იღუმენმა ბენედიქტე ბარკალაიამ და მღვდელმონაზონმა იოანე ხოშტარიამ, მაგრამ ამოდ, საშველი არ ჩანდა.

ამ დაპირისპირების ფონზე უჩვეულო იყო ბერძენი ბერების თანხმობა მამა ილიას მღვდელმონაზვნად ხელდასხმაზე, რაც 1908 წელს შესრულდა ივერთა მონასტერში. ამ პერიოდში დაუმეგობრდა მამა ილია ახალგაზრდა ბერს პავლე ჯაფარიძეს, რომელიც, სამწუხაროდ, სუსტი ჯანმრთელობის გამო სამშობლოში დაბრუნდა. მამა ილია

მღვდელმონაზონი პავლე (ჯაფარიძე).

მწიგნობრულ მოღვაწეობას ეწეოდა; ივერთა მონასტრის ბიბლიოთეკიდან მან გადმოიწერა არაერთი ხელნაწერი, დაშლილი აკინძა და დაფანტვას გადაარჩინა. შემორჩენილია მის მიერ შედგენილი კატალოგი, რომელშიც აღწუსებულია ივერთა მონასტრის ბიბლიოთეკაში შემონახული ხელნაწერი და ბეჭდური წიგნები და საინტერესო ცნობები მათ შესახებ. მამა ილია ცდილობდა ქართველი ბერების მდგომარეობის გაუმჯობესებას. ამ მიზნით

მას ხშირი მიმოწერა ჰქონდა საქართველოში ეროვნულ პოზიციებზე მყოფ ცნობილ სასულიერო პირებთან და მეცნიერებთან. ბუნებრივია, ამ წერილების მხოლოდ მცირე ნაწილმა მოაღწია ჩვენამდე, მაგრამ მათში ჩანს სამშობლოს გულმხურვალე სიყვარული და რწმენა უკეთესი მომავლისა.

1911 წელს მამა ილია საქართველოში იმყოფებოდა. შეხვდა მამა პავლე ჯაფარიძეს, რომელიც მღვდელმონაზვნის ხარისხში შიომღვიმის მონასტერში მოღვაწეობდა. ვვარაუდობთ, რომ სწორედ ამ დროს დაჰპირდა მამა ილია მამა პავლეს სამთავროს მონასტრისათვის ხატის გამოგზავნას, რაც მალევე აღასრულა კიდევ. საქართველოში ყოფნისას მამა ილიამ ინახულა არაერთი ქართველი მოღვაწე და ყველა მათგანს შესთხოვდა ათონელი ქართველების შეწევნას. აი, რას სწერს იგი წმიდა პატრიარქ კირიონს 1913 წელს:

„თქვენო ყოვლადუსამღვდელოესობაჲ, - წმინდაო მეუფეო კირიონ! გვაკურთხე...“

...ყოვლისშემძლე ღმერთს ვსთხოვ და სასო-სა ჩვენსა და მფარველსა ქართველთასა, დედასა ღვთისასა და შემწესა ჩვენისა ივერიის ღვთისმშობელსა თქვენ მშვიდობით და დღეგრძელობით ცხოვრებას, სასიქადულოდ და სანუგეშოდ ჩვენი საწყალი და დაობლებული სამშობლოსა...

მოგახსენებთ ჩემს ვინაობას. თუმცა თქვენი პირადი ცნობა მე არა მაქვს, მაგრამ ფრიად დაწვრილებით უწყი თქვენი სამშობლოსადმი მოღვაწეობა და სიმართლისათვის ადვილად დევნულობა; მენება და ფრიად მოსურნე ვიყავ თქვენი ნახვისა. 1911 წელს ჩემი სამშობლოს ყოფნის დროს მგზავრ გავიარე სევასტოპოლში და ზღვის გემის ბილეთი იქამდის ავიღე იმ მოსახრებით, რომ თქვენ მენახეთ, მაგრამ ჩემმა ცოდვამან და მცონარებამან ღირსი არ გამხადა თქვენი ნახვისა საუბედუროდ...

...მე ჩემი სამშობლოს ყოფნის დროს, ვისთანაც შეიძლებოდა, ცრემლითა მხურვალითა შევევედრე, რამე შემწეობის ხელი

აღუპყრან ათონელ ქართველ ძმობას...

ვინ მომცეს ცრემლი იერემიასი, რათა ვტიროდე და ვიგლოვდი საწყალი ჩვენი სამშობლოსთვის. რა ყოფილა საქართველო და დღეს რა ვართ. იმ ერებს, რომელთაც არც ხმის ამოდება შეეძლო და არც იცნობდა კარგად სხვა ევროპის ხალხები, დღეს თავისუფლებას ღებულობენ. სხვათა შორის, აი, ალბანელები, დღეს როგორც გაზეთები იუწყებიან, გადაუწყვეტიათ, ავტონომია უნდა გახდესო და ჩვენ კი, რომელნი ასი წლით ქრისტეს წინეთ ფარნაოზ მეფემ განამშვენა და უმაღლეს ხარისხზე დააყენა, დღეს ხმის ამოდების ნებას არ გვაძლევენ, ისე შეიცვალა დრო და ვითარება.

აბა თქვენ იცით, ყოვლადსამღვდელო მეუფეო, რა მხედველობაში იქონიებთ ათონის ივერიის მონასტრის საქმეს. მე დარწმუნებული ვარ, რომ თქვენ თუ წამობრძანდებით აქეთ, ნამდვილად ივერიის მონასტრის საქმეს გაახერხებთ და ესე არა მცირედი დიდება იქმნება ჩვენი სამშობლოსა და თქვენთვისაც დიდი დიდება და სახელი. ივერიის მონასტერი თუ საქართველომ დაიბრუნა და გინდა მეფობა ქონდეს, მისი მსგავსია. აქედან მაშინ ბევრი რამ კეთილი საქმის გაკეთება შეიძლება, როგორც ძველად აქედან გაუნათლებიათ ჩვენი სამშობლო. ისე რა ქართველის გულმა უნდა შეუძლოს, ტირილი არ მოუვიდეს ამის შემხედავს. ცათა მობაძავი მონასტერია, დედამიწის პირზე ამისი ფასი მონასტერი არ მოიპოვება, თუმც ჩვენში ზოგიერთი პირები იბახიან – „რა საჭირო არისო ათონის მონასტერი ქართველებისთვისო“, მაგრამ ვინც მაგას სჩივს, ძალიანი სცდება და სრულიად ივერიის მონასტრის ცნობას მოკლებულია.“...

მღვდელმონაზონი ილია დიდი თანამგრძობი იყო საქართველოს სამოციქულო ეკლესიის ავტოკეფალიის აღდგენისათვის მიმდინარე მოძრაობისა. საინტერესოა 1913 წლით დათარიღებული წერილი ცნობილი ავტოკეფალისტის, წმიდა ვასილ (სტეფანე) კარბელაშვილისადმი:

„მამაო ვასილ, ბერძნის ივერიის ბერები-საგან გავიგე, რომ ლონდონში კონგრესში ქართველი კაცები წასულაო და მონასტერს გვართმევენო და ძალიანი შეშინებული არიან, მაგრამ, ჩემდა საუბედუროდ, ის გაზეთი ვერ ვიშოვნე, რომელშიაც ეს სწერია. თქვენ იცით, როგორ შეაგონებთ ჩვენ საზოგადოებას, რადგანაც თქვენ გართული ხართ მათში და საზოგადო საქმეს ეწვეით. ეს ივერიის მონასტერი თუ ღვთის მადლით ამოვიგეთ, დიდი ღიდება და გვირგვინი იქნება ჩვენი სამშობლოსათვის და დრო ახლა არის, თუ ჩვენი სამშობლო ინებებს.

ჩვენი მონასტრის სურათსაც თან გიგზავნი ამ წერილში. სხვა: ერთი რომ ნახეთ და მომიკითხეთ ბატონი მოსე ჯანაშვილი სიმდაბლით. ბერძნული წყაროებიდან ჩვენი ძველი ავტოკეფალიის ეკლესიის შესახებ, რაც შემეძლო, შემოგარიბე და გამოვწერე, რადგანაც სიძვირის გამო მთელი წიგნი ვერ ვიშოვნე და მუზეუმში გამოვაგზავნი და იქ იხილავთ მაშინ.“

სამწუხაროდ, პირველმა მსოფლიო ომმა და შემდგომმა პოლიტიკურმა მოვლენებმა კიდევ უფრო დაამძიმა ქართველ ბერთა მდგომარეობა. საქმე იქამდეც მივიდა, რომ 1920 წელს წმიდა იოანე ღვთისმეტყველის ქართველთა საგანის ბერებს ძალადობით დაატოვებინეს მონასტერი. მართალია, თვით მამა ილია არ განუდევნიათ წმიდა ილია წინასწარმეტყველის სენაკიდან, მაგრამ მან ვერ აიტანა ასეთი ძალადობა და სხვა ქართველ ბერებთან ერთად სამშობლოში დაბრუნდა; ათამდე ქართველმა ბერმა კი ათონზე სამუდამოდ დარჩენა მოისურვა და ისინი სხვადასხვა საგანებს შეეხიზნენ.

ლტოლვილი ბერები პირველად თბილისში ჩამოვიდნენ. ამის შესახებ გაზეთი „საქართველო“ წერდა: „სტამბოლიდან თბილისში ჩამოვიდა ძველ ათონის მონასტრის დელეგაცია, რომელიც გუშინ გამოცხადდა გარეშე საქმეთა სამინისტროში და აუხსნა მათ წარმომადგენელმა მღვდელმონაზონმა ილიამ ის

არქიმანდრიტი ილია (ფანცულაია)

აუტანელი გაჭირვებული მდგომარეობა, რომელშიაც ჩაცვიფნულ არიან იქაური მცირე ჯგუფი ქართველობისა. მათ სთხოვეს, საბერძნეთის მისიის საშუალებით მოგვარდეს მათი მდგომარეობა. მეორე დღეს ჩამოსული დელეგაცია წარუდგა სრულიად საქართველოს კათოლიკოს-პატრიარქს ლეონიდეს“.

უწმიდესისა და უნეტარესის ლეონიდეს ლოცვა-კურთხევით მღვდელმონაზონმა ილიამ ცხუმ-აფხაზეთის ეპარქიაში, სოხუმის რაიონის სოფ. აბუაყვას სამრევლოში განაგრძო სამსახური. 1921 წლის 1-5 აგვისტოს ესწრებოდა გელათში გამართულ საქართველოს სამოციქულო მართლმადიდებელი ეკლესიის მესამე საეკლესიო კრებას, როგორც ცხუმ-აფხაზეთის ეპარქიის დელეგატი.

1923 წლის 23 მარტს კათოლიკოს-პატრიარქმა ამბროსიმ (ხელაია) მღვდელმონაზონი ილია ბეთანიის მონასტრის წინამძღვრად დანიშნა. უმძიმესი წლები იდგა. მონასტერში არ იყო ელემენტარული საკვებიც კი. ამის გამო ბერებს ახლომახლო სოფლებში უხდებოდათ გასულა საეკლესიო წესების შესასრულებლად. ეს იმ პერიოდში სახიფათო იყო, რადგან ხე

ლისუფლებიდან წაქეზებული აქტივისტები და გადაჯიშებული ახალგაზრდობის ნაწილი პირდაპირ გზაში ხოცავდა სრულიად უდანაშაულო სამღვდლოებს. 1923 წლის 3 სექტემბერს მღვდელმონაზონი ილია სთხოვდა კათოლიკოს-პატრიარქის მოსაყდრეს, ურბნელ ეპისკოპოს ქრისტეფორეს (ციციქიშვილი): „თქვენო მეუფებავ, უმორჩილესად გთხოვთ, რადგან მონასტერს არავითარი სახსარი და საშვალეა არ აქვს, მშვივრები ვართ, ნება მოგვცეთ, საკალმასოდ ცოტა პური ვითხოვოთ მორწმუნე ხალხში, ეგებ როგორმე თავი გადავირჩინოთ შიმშილისაგან“. ზუსტად ერთი წელი წინამძღვრობდა მამა ილია

ბრივმა ხელისუფლებამ დააპატიმრა მანგლისის ოლქის მთავარსუცესი, დეკანოზი იოანე ჩიტაძე და მღვდელმონაზონი ილია (ფანცულაია). დაკითხვა მიდიოდა მეტად მძიმე და აუტანელ პირობებში, რაც კარგად ჩანს თავად მამა ილიას 1924 წლის 18 სექტემბრით დათარიღებული წერილიდან:

„ერთ-ერთი დაკითხვის დროს, რომელსაც რუსულ ენაზე აწარმოებდა გამომძიებელი კარიაგინი, მე წამომიყენეს ამგვარი საკითხი: ვემორჩილები და თანაუგრძნობ თუ არა მთავრობას. მივეცი ასეთი პასუხი: განვუმარტე, რომ თანაუგრძნობ და ვემორჩილები მის ყოველგვარ განკარგულებას, ხოლო ნაწილს იმ საქმისას, რომელიც ეხება სამღვდლოებს, საიდგანაც გამომდინარეობს დევნა ყოველგვარი სამღვდლოებისადმი, უარს ვყოფ.“

ხელისუფლებამ არ აპატიო მოძღვარს ჩოლოყაშვილთან ურთიერთობა, ამას ემატებოდა ისიც, რომ იგი სასულიერო პირი გახლდათ და თანაც ერთ-ერთი აქტიური სასამართლომ მამა ილიას დახვრეცა მიუსაჯა, თუმცა შემდეგ განაჩენი 10 წლით თავისუფლების აღკვეთით შეიცვალა. 1925 წლის 16 მარტს ამნისტიის გათვალისწინებით ვადა ხუთ წლამდე დაიყვანეს. 1928 წლის სექტემბერში მღვდელმონაზონი ილია გათავისუფლდა პატიმრობიდან.

1928 წლის 25 დეკემბერს იგი ვარძიის მონასტრის წინამძღვრად დაინიშნა. 1929 წლის 11 იანვარს არქიმანდრიტის წოდება მიენიჭა, 13 იანვარს გორის საკათედრო ტაძარში ურბნელმა ეპისკოპოსმა სვიმეონმა (ჭელიძე) შეასრულა წესი არქიმანდრიტის წოდების მინიჭებისა. მამა ილიასვე დაევალა მახლობელი სოფლების მოვლა-პატრონობა და ქრისტიანული წესების შესრულება. იგი 17 იანვარს ჩავიდა ახალციხეში და აპირებდა ვარძიის მონასტრის ჩაბარე-

ათონის მთა. წმიდა ილია წინასწარმეტყველის სენაკი.

ბეთანიის მონასტერს, 1924 წლის დიდმარხვაში კი დატოვა და თავისი თხოვნით სოფელ ბზა-ახალსოფლის სამრევლოში გადავიდა.

1924 წლის აგვისტოს აჯანყებაში მრავალმა სასულიერო პირმა მიიღო მონაწილეობა; მათ შორის იყო მამა ილიაც, რომელსაც აქტიური კავშირი ჰქონდა ქაქუცა ჩოლოყაშვილთან. როდესაც ქაქუცას რაზმმა მანგლისი აიღო, მამა ილიამ სამადლობელი პარაკლისი გადაიხადა და შემდგომი წინსვლა და გამარჯვება უსურვა მას. აჯანყების დამარცხების შემდეგ, იმავე წლის 6 სექტემბერს, ადგილო-

ბას, მაგრამ აღმასკომის თავმჯდომარე შაბანოვმა არ დართო ნება. 1929 წლის 21 იანვარს მამა ილია უწმიდეს ქრისტეფორეს სწერდა: „ახალციხის აღმასკომის თავმჯდომარემ, შაბანოვმა, განმიცხადა, ჩვენ ცრუმორწმუნეობას ვებრძვით, და სასულიერო პირის ადგილი არ არისო. მიბრძანეს, დამეტოვებინა იქაურობა. ეპისკოპოს სვიმონის ლოცვა-კურთხევით დავრჩი ახალციხის წმიდა მარინეს ეკლესიის წინამძღვრად და ნათლისღებას ჩავატარე წირვა. ველოდები მეუფის განკარგულებას“.

ახალციხის წმიდა მარინეს ეკლესიის ქართული და ბერძნული მრევლის თხოვნით მამა ილია წინამძღვრად დაინიშნა. ერთ თვეში მან იმხელა სიყვარული და ავტორიტეტი მოიპოვა ხალხში, რომ ამავე წლის 7 თებერვალს ადგილობრივმა ხელისუფლებამ მას ახალციხეში ცხოვრებაც აუკრძალა და 24 საათში იქაურობის დატოვება უბრძანა. მიუხედავად ამისა, მრევლის აქტიური ჩარევის შედეგად იგი დარჩა ახალციხეში და განაგრძო მსახურება. მალევე ეპისკოპოსმა სვიმეონმა მამა ილია აწყურის ეპარქიის მესხეთ-ჯავახეთის ოლქის მთავარხუცესად დანიშნა. მოძღვარი აქტიურად შეუდგა მისდამი დაქვემდებარებულ ოლქში ჯერ კიდევ შემორჩენილი და მოქმედი ეკლესიების მოვლა-პატრონობას. იგი სოფელ-სოფელ დადიოდა და ამხნევებდა სამღვდელოებას, მრევლს, ისმენდა მათ საჩივრებს უღვთო ხელისუფლების წარმომადგენლების მიერ მიყენებულ უსამართლობაზე. თავის მხრივ იგი ურბნელ-მაწყვერელ ეპისკოპოს სვიმეონს აწვდიდა ამ ინფორმაციას, მაგრამ მიუხედავად მათი თხოვნისა და საჩივრებისა, ადგილობრივი ხელმძღვანელობა და კომკავშირლები ყველაფერს თავისი ნება-სურვილით აკეთებდნენ და კანონის დაცვას არავინ აპირებდა. ამის გამო სასულიერო პირთა ხმა რჩებოდა, ვითარცა „ხმა დაღადებისა უდაბნოსა შინა“.

1929 წლის 3 ოქტომბერს ეპისკოპოსი სვიმეონი საკათალიკოსო სინოდს სწერდა:

„როგორც მაცნობებს მესხეთ-ჯავახეთის ოლქის მთავარხუცესი არქიმანდრიტი ილია, ამა წლის 23 სექტემბრიდან იგი გაუწვევიათ ვარძიის ყოფილი მონასტრის ახლომდებარე სოფლების მორწმუნეებს ტაძრის დღესასწაულზე 15 აგვისტოს (ძვ. სტ.) საწირავად. არქიმანდრიტიც წასულა. მლოცველნი ბევრნი ყოფილან. არამც თუ გარემო სოფლებიდან და მაზრებიდან, არამედ თბილისიდანაც, სხვადასხვა ეროვნებისა, რომელთაც მოუთხოვნიათ წირვა-ლოცვა და სხვა მღვდელმოქმედების შესრულება, მაგრამ იქ მყოფ ხელისუფლების წარმომადგენელს არ დაუნებებია არქიმანდრიტ ილიასთვის არამც თუ მღვდელმოქმედების შესრულება, არამედ თვით ამ ისტორიული ნაშთის დათვალიერებაც. უთქვია: „ჩვენ ნება არ გვაქვს ვინმე სასულიერო წოდების პირი შევიშვათო“. ამას მორწმუნეთა მხრიდან დიდი უკმაყოფილება გამოუწვევია და ძალის გამოყენება უცდიათ, რასაც მამა ილია არ დასთანხმებია. მომახსენებს რა ამას, არქიმანდრიტი ილია მთხოვს შუამდგომლობას სინოდის წინაშე, რათა მიღებულ იქნეს ზომები ხელისუფლების წარმომადგენელთა მხრიდან ასეთი უკანონო ქმედებების გამო“.

მამა ილიას ყოველთვის ადარდებდა ათონის მთაზე უნუგეშოდ დარჩენილი ქართველი ბერების ბედი. მან ციხეში ყოფნისას გაიცნო 1924 წლის აჯანყებაში მონაწილეობისათვის გასამართლებული ახალგაზრდები, რომელთაც დიდი სურვილი ჰქონდათ ბერობისა. მამა ილიამ მიხნად დაისახა მათთან ერთად ათონის მთაზე დაბრუნება. 1930 წლის 25 ივნისს არქიმანდრიტი ილია ხუთ ახალგაზრდასთან ერთად, რომელთაგანაც ერთ-ერთი მისი ნათლული სერგი ჯაჯანიძე იყო, ცდილობდა საქართველოს დატოვებას, მაგრამ მესაზღვრეებმა შეძლეს მათი დაპატიმრება. სასამართლო პროცესი რამდენიმე თვე გაიწვია. მამა ილიას აუტანელ პირობებში ამყოფებდნენ, რაც კარგად ჩანს 1930 წლის

12 აგვისტოს საქართველოს სსრ სახელმწიფო პოლიტსამმართველოს პროკურორისადმი მიწერილი წერილიდან: „მე დაპატიმრებული ვარ ახალციხის მაზრაში, საზღვრის დამცველი რაზმისაგან. საქმის ვითარება ეგრე გახლდათ: მე 1902 წლიდან ვცხოვრობდი ათონის მთაზე ივერიის მონასტერში თითქმის 20 წლის განმავლობაში, ჩემი ახალგაზრდობის ხანა იქ გავატარე, მაგრამ 1920 წელს იძულებული გავხდი, დამეტოვებინა ათონის მთა და დავბრუნებულ ვიყავ სამშობლოში, ვინაიდან ბერძნებმა წაგვართვეს ქართველ ბერებს ჩვენი საკუთარი მონასტერი, და დავბრუნდი საქართველოში და ვმსახურობდი სხვადასხვა ადგილას. ამ ბოლო ხანებში მე გადავწყვიტე, ისევ დავბრუნებულ ვიყავ ათონის მთაზე და ეს ჩემი უკანასკნელი დღეები იქ გამეტარებინა, და ამ მიზნით, მე ამა წლის 23 ივნისს წავედი ქ. ახალციხიდან, სადაც მე ამ ბოლო ხანებში ვმსახურობდი, არალეგალურად გადავსულ ვიყავი საზღვარზე. მაგრამ მე ვინაიდან ავად გავხდი და გულიც შევიცვალე, უკან დავბრუნდით ჩემთანა მგზავრებით და მოვედით ერთ მაჰმადიანთა სოფელში, სადაც დაგვაკავეს ადგილობრივ პარტიულებმა და გადაგვცეს ზასტავის უფროსს და უკან ჩამოგვიყვანეს ქ. ახალციხეში. დამკითხა საზღვრის დამცველი რაზმის გამომძიებელმა მოქ. ნოვოსარიდოვმა. შემდეგ ჩემი საქმე გადასცეს ახალციხის პოლიტ. სამმართველოს განყოფილებას. და ხელმეორედ დამკითხა მოქ. ჯიგულიანმა, და გადმომგზავნეს თბილისში საქართ. პოლიტ. სამმართველოს განკარგულებაში და მოთავსებული ვარ იზოლატორში. მე დაპატიმრების დროს ჩამომართვეს 40 მან. და 50 კაპ. ფული და აგრეთვე შემდეგინეთები: სამღვდლო შესამოსელი, სტიხარი, ერთი ოლარი, ერთი სარტყელი, სამაჯურები 2 ცალი, ენქერი 1 და ფილონი 1 და ერთი გულის ჯვარი (ვერცხლისა). ეს ნივთები ჩემი წამოყვანის დროს მე მოვითხოვე, მაგრამ უკან წაეღოთ პოლიტ. სამმართველოში

და ვერ მივიღე მოთხოვნის დროს. ამიტომ, უმორჩილესად გთხოვთ, მიიღოთ მხედველობაში ჩემი უნუგეშო და გაჭირვებული მდგომარეობა და ზემო ჩამოთვლილი ფული და ნივთები დამიბრუნოთ“.

1931 წლის 25 იანვარს მამა ილია სამი წლის ვადით გადაასახლეს რუსეთში, სოლოვეის საკონცენტრაციო ბანაკში.

1933 წლის 29 ივლისს, როგორც ხელისუფლებისთვის საშიშ პიროვნებას, კიდევ გაუგრძელეს პატიმრობის ვადა სამი წლით, თუმცა ეს ბრძანება ძალაში აღარ შესულა. 1933 წლის 21 აგვისტოს ბანაკის ხელმძღვანელობა საპასუხო წერილში წერდა: „ვერ ვასრულებთ თქვენ ბრძანებას და გიბრუნებთ საბუთს ყოფილი პატიმრის, ილია სვიმონის ძე ფანცულაიას შესახებ, სადაც ითხოვთ მისთვის პატიმრობის ვადის გაგრძელებას. აღნიშნული პიროვნება გათავისუფლდა ჩვენი საპატიმროდან 1933 წლის 9 მაისს და სამშობლოში დაბრუნდა“.

მიუხედავად ამდენი დევნისა, დამცირებისა და შეურაცხყოფისა, პატიმრობიდან გათავისუფლებული არქიმანდრიტი ილია ისევ დედა ეკლესიის სამსახურში ჩაღვა. მანგლისის ეპარქიის საქმეებში დაცული ერთი დოკუმენტიდან ჩანს, რომ 1935 წლის 3 თებერვალს კათოლიკოს-პატრიარქმა კალისტრატემ (ცინცაძე) იგი მანგლისის ეპარქიის სოფ. დიდი თონეთის წმიდა გიორგის სახელობის ტაძრის წინამძღვრად დანიშნა.

1937 წლის 17 ივლისს მოძღვარი ისევ დააპატიმრეს და გაასამართლეს. 1937 წლის 21 ოქტომბერს სამეულის განჩინებით მიესაჯა დახვრეტა, რაც ამავე წლის 31 ოქტომბერს სისრულეში იქნა მოყვანილი.

ფოტოებისა და ინფორმაციის მოწოდებისათვის დიდ მადლობას მოვასხენებთ ათონის წმინდა მთის წმიდა პანტელეიმონ მკურნალის მონასტრის ბიბლიოთეკის გამგეს მამა ერმოლაოსს (ჭეჟია).

*ლუარსაბ ტოგონიძე,
გიორგი მაჩუროშვილი*

დეკანოზ ნიკიტა თალაკვაძის წარმოთქმული სიტყვა კათოლიკოს-პატრიარქის კირიონ II-ის დაკრძალვის დღეს

„მშვიდობით, თქვენო უწმიდესობაე!

ეს ერთი კვირაა, შენი ანჩისხატი, მთელი მორწმუნე თბილისის ქართველობასთან ერთად, გულდათუთქული დაგქეთინებდა ტყვიით განგმირულ თავის მამამთავარს. დღეს კი ჩვენი სამშობლოს ყოველი კუთხიდან მოზღვაგებულა მთელი საქართველო, – შენი სამწყსო, – რათა მიგაცილოს საუკუნო განსასვენებელ სავანემდე. დაობლებული შენი სამწყსო, ისევ დაქვრივებული ივერიის ეკლესია დღეს საქვეყნოდ მოსთქვამს და ჰგოდებს თავის

უმაღურობის ნაყოფია. ზოგჯერ მტერი ვერ უზამს ადამიანს იმას, რასაც თვით ადამიანი თავის თავსო, – სწორედ ჩვენზეა ეს ნათქვამი. სხვებმა, გარეშეებმა, ჩვენმა მტრებმა და ორგულებმა, შეიგნეს შენი დიდი პიროვნების ღირსება, ჩვენ კი ვერა! სხვებმა, უცხოელებმა, დააფასეს შენი გონებრივი და ზნეობრივი ღვაწლი სამშობლოსათვის, ჩვენ კი ვერა...

ვერ გამოგია, რას ვთხოვლობდით კიდევ შენგან?! სხვა ქვეყანაში ასეთ ნაამაგდარ, დამაშვრალ, მსცოვან მოღვაწეს დაასვენებენ ხოლმე, სიბერის ჟამს დაუტკობენ, განვლილ ტანჯვა-წამებას დაუამებენ და თუ კიდევ სამოღვაწეოდ მოიწვევენ, მაშინ თავს ევლუბიან, ტვირთს უმსუბუქებენ, რათა მისი სიბრძნე-გამოცდილებით ისევ ასარგებლონ ქვეყანა. ჩვენ ასე ვერ მოგექცით. ჩვენ მხოლოდ უუფლებო კათალიკოს-პატრიარქად აგირჩიეთ! თითქოს ჩვენი ეკლესიის ხომალდის საჭეთმპყრობელი გიწოდეთ, ნამდვილად კი ეს საჭე ხელიდან გამოგტაცეთ!

ქედმაღლობა, გამძვინვარებული შური, საბრაკო თავხედობა და გულფიცხოვა ვაწარმოეთ თავის მამამთავრის გარშემო, უკანასკნელი დღენი სიცოცხლისა ჩავემწარეთ მას და ახალ საქართველოში ეკლესიასაც ძირი ამოვუთხარეთ, არსებობის ნიადაგი გამოვაცალეთ.

განა მხოლოდ კირიონ კათალიკოსს მოვექცით ასე? უფრო მეტის სისასტიკით გავისტუმრეთ საიქიოს დიდი ილია! წიწამურისა და მარტყოფის ტრაგედია საქართველოს დაუძინებელი მტრების მიერ ჩვენში დათესილმა, ერთმანეთის ჯგუფურმა გადაკიდება-კინკლაობამ შეამზადა. მტრებმა დაგვქაქეს, ერთმანეთის მტრებად გადაგვაქციეს, საკუთარ ოჯახში შინაური მტრები და ჯაშუშები გაგვიჩინეს და ეს თავზარდამცემი უბედურება ქართველების ხელით გააკეთეს. რაღა გვეთქმის ამ შავბნელ ბოროტებაზე? – შური, ერთმანეთის მძულვარება და გაუტანლობა დაესადგურა

წმიდა მღვდელმთავარე კირიონი (საბაგლიშვილი)

ვაებასა, თავის უბედურებასა, თავის ეგზომ დაცოდვილებას, სამშობლოს ქვეყნის გარეშეთაგან გაჭირვებას. ეს შენი საიდუმლოებით მოცული კუბოც მძიმე ღლოღვით ზედ დაგვერთო. ასეთ განსაცდელს ადგილი აღარ უნდა ჰქონდეს ჩვენში.

არ ვიცი, შენი ასეთი მოულოდნელი და უცნაური სიკვდილი ჩვენი გაუგებრობის თუ

ჩვენ შორის და ეს გვათხრებინებს ჩვენს სამარეს ჩვენივე ხელით... როდესაც ილიას და კირიონს ყიჟინას სცემდნენ უგუნურნი, ჩვენში არ აღმოჩნდა ვინმე, რომ დამაშვრალთათვის ნუგეში ეცათ, მათთვის მოეგერიებინათ უპასუხისმგებლო კაღმოსანნი. პირიქით, უფრო ასისიანებდნენ მათ...

ილიას და კირიონს მამულიშვილობა, უანგარობა და სამშობლოსათვის თავგანწირვა როდი ესწავლებოდათ, საყვარელნი!... მაგრამ დღეს რაღა გვეტყვის... დღეს ისევ საქვეყნო სირცხვილში ჩავცვივდით, ქართველნი... ეტყობა, ისტორიის გაკეთილები ფუჭია ჩვენთვის, ჯერჯერობით მაინც... მაგრამ ღრმად გვწამდა საქართველოს ჭირისუფლის, ნიკოლოზ ბარათაშვილის ანდერძი:

„ცუდად ხომ მაინც არა ჩაივლის, ეს განწირულის სულის კვეთება, და გზა უვალი, შენგან თელილი, მერანო ჩემო, მაინც დარჩება“.

ღიას, „გზა უვალი“, კირიონისაგან „თელილი“, უსათუოდ დარჩება.

ამ გზაზე უკვე დაგვაყენა განსვენებულმა. პირველმა მან შეაშუქა ჩვენს საზოგადოებაში ჩვენი ეკლესიის განთავისუფლების აზრი. შეაშუქა არა 1905 და 1917 წლებში, როდესაც ქვანიც კი დადადებდნენ, არამედ უფრო ადრე, როდესაც სუსხიანი ცარიზმისაგან ყოველი აზრი და იდეა თავისუფლებაზე ჩვენში გაყინულ-გათოშილი იყო; კირიონი კი მაინც თესდა ჩვენში თესლსა კეთილსა. იგი შეესწრო კიდევ ამ თესლისაგან ნაყოფის გამოღებასა, მაგრამ თვით კი ვეღარ იგება თვისი ნამუშაური. ასეთი ყოფილა ხვედრი ქართველ საზოგადო მოღვაწეებისა და ვერც კირიონი ასცდა თავის ხვედრს...

არ შემიძლია, არ გამცნოთ, საყვარელნი, კირიონისაგან ერთ საეკლესიო წრეში უკანასკნელად წარმოთქმული აზრი ჩვენს ძალთა ურთიერთგანწყობილებაზე: „ოცი წლის განმავლობაში დაშორებული ვიყავი სამშობლოს, – ბრძანა განსვენებულმა,

– შორითგან თვალ-ყურს გადავენებდით, ვფიქრობდი, ამ ხნის განმავლობაში თქვენ საკმარისად შეიგენით საქვეყნო მოვალეობა, მაგრამ როგორც ეხლა ვრწმუნდები, თქვენ უფრო დაქვეითებულხართ და დაქსაქსულხართ. თუ ხელახლა დაიბადებით, თორემ სხვაფრივ თქვენი მობრუნება შეუძლებელია“, – ასე ნაღვლიანად დაასრულა მან თავისი მწვემსმთავრული მხილება.

იმედი უნდა ვიქონიოთ, რომ ჩვენ „ხელახლა დავიბადებით“, როგორც განსვენებულმა გვამცნო; ახალ საქართველოში, მხოლოდ თავისუფალ საქართველოში აღორძინდება, ამადღება, გაფაქიზდება ძალთა განწყობილება, მხოლოდ განახლებულ მოქალაქეობაში შეეძლებოთ, უკუვაგლოთ აწ დამხობილ მონობისაგან ნაანდერძევი გახრწნილი ზნე-ჩვეულებანი და შეერთებულ ძალით სამშობლოს ვემსახუროთ. იმედი უნდა ვიქონიოთ, რომ აწ თავისუფალ საქართველოში თავისუფალი ეკლესია შესძლებს აღუზარდოს სამშობლოს ღირსეული მოქალაქენი მტკიცე ქრისტიანულ ზნეობის ნიადაგზე. უნდა შევიგნოთ, საყვარელნი, რომ მხოლოდ წმინდა სახარების მცნებებზე აღზრდილი ერია უკვდავი და უძლეველი.

ამ რწმენით მიგაცილებოთ, ტანჯულო მამამთავარო, საფლავის პირზე. აქ, ჭაღარა სიონის ტაძარში მივაბარებთ შენს ნეშტს მშობელ მიწას. აქ დაისვენე და განისვენე, დამაშვრალო! აქ მაინც აღარ იქნები „განმარტოებული“, აქ მუდამ სინანულის ცრემლებს დავაფრქვევთ შენს წმინდა საფლავს. შენც, უწმიდესო მეუფეო, აქედან თვალ-ყური გადავენე, გაგვამხნევე, არ დაგვივიწყო, არ დაგვიწყველო, არ შეგვაჩვენო! პირიქით, შენებურად, დიდსულოვნად შეაგედრე ჩვენი ეგზოში დაცოდვილება სიონის ღვთისმშობელს, წმინდა ნინოსა და ჩვენს ნათლით მოსილ წინაპართ...

შეგცოდეთ – შეგვიწვივ და გვაპატიე, ჩვენო დაუვიწყარო მამამთავარო.

ღმერთი იყოს შენი მოწყალე. ამინ!“

მონასტრის არქივიდან

უდიდესი უდიდესთა შორის

„უდიდესი არს უდიდესთა შორის“ – ეს სიტყვები აღმოთქვა აღმსარებელმა და სალოსმა, ღირსმა მამა გაბრიელმა, რომელიც ფერისცვალების ტაძარში განმარტოებული, მუხლმოდრეკილი, სულგანბული დასცქეროდა სამთავროს პირველი იღუმენია დარიას (ფაღავა) საფლავს.

სამთავროს დედათა მონასტერში იღუმენია დარია ფაღავას მოსვლის ისტორიას მოგვითხრობს აქ შემონახული ზეპირი გადმოცემის ორი ვერსია. პირველი ვერსიის თანახმად, „ოდიშის თავადის ასულს მცხეთიდან სამეგრელოში ჩასული ვაჭრისაგან სმენია საქართველოს საპატრიარქოსა და ქართლის საეპისკოპოსოს გაუქმება და ტაძრის უპატრონოდ დარჩენა. ღვთის განგებით უყოყმანოდ დაუტოვებია მშობლები, შვიდი ძმა და ვაჟურად გადაცმული, როგორც მოსამსახურე, მალვით გამოჰყოლია ვაჭარს მცხეთაში.

სამთავროს მონასტრის ეზოში, თავდაპირველად, სათონესთან დასახლებულა. ერთხელ არაგვის პირას გასულ დარიას ბებრის ციხესთან სამი ცხენოსანი შეუნიშნავს, ძმები შეუცვნია და არაგვში შეუცურავს. ძმები დასდევნებიან. წყლიდან გასული ქალი შეუფარებით მღვდელსა და მის მეუღლეს, რომელთაც სიზმრისეული ჩვენებით სცნობიათ ეს ამბავი და ქალი გულმოდგინედ გადაუმალათ.“

მეორე ვერსიას მოგვითხრობდა მონაზონი ეფემია ხიზანიშვილი (1896-1968 წ.წ.): „XIX საუკუნის დასაწყისში სამთავროს მონასტერი გაუკაცრიელებულ და მიტოვებულ ეკლესიას წარმოადგენდა. ერთხელ იგი მოუნახულებია სამეგრელოს აზნაურ ფაღავას, რომელსაც მონასტერი ძალიან მოსწონებია. როცა სახლში დაბრუნებულა, გულისტკივილით უამბნია მცხეთის ამ მიტოვებული სიწმინდის შესახებ თავისი დის დარიასათვის, რომელიც ოჯახში დიდი რწმენით გამოირჩეოდა და გულში მონაზვნური ცხოვრების სურვილი ჰქონია. მას კარგად გამოუკითხავს თავისი ძმისათვის ყველაფერი და ერთ დღეს, მამაკაცის სამოსელში

გამოწყობილს, ფარულად მიუტოვებია სახლი და ცხენით ჩამოსულა მცხეთაში. მასაც ძალიან მოსწონებია სამთავროს ეკლესია და განუზრახავს აქ მონაზვნური მოღვაწეობა. იგი ჩასულა თბილისში, გავლენიანი პირების დახმარებით შესულა საქართველოს ეგზარქოსთან და გამოუთხოვია მისგან ლოცვა-კურთხევა დედათა მონასტრის დასაარსებლად. ეგზარქოსს დაულოცია დარია იმ პირობით, თუ სასწრაფოდ დედების გარკვეულ რიცხვს მოუყრიდა თავს, რათა არსებული კანონის მიხედვით მონასტერი ოფიციალურად ეცნო მთავრობას და მისი შენახვისათვის ხარჯები გამოეყო. დარიასაც მოუნახავს მცხეთაში დედები და ეგზარქოსსაც მონასტერი გახსნილად გამოუცხადებია. მის პირველ წინამძღვრად დაუდგენიათ დარია ფაღავა, რომელსაც წილად ხვდა პატივი, სამთავროს დედათა მონასტრის პირველი იღუმენია გამხდარიყო. დედა დარია დიდად გარჯილა

იღუმენია დარიას საფლავის ეპიტაფია

მონასტრისათვის და გარდაცვალების შემდეგ მონასტრის მთავარ ტაძარშივე, საკუროთხევლის ახლოს დაუკრძალავთ.“

არსებული საარქივო მასალების მიხედვით, დარია ფალავა დაიბადა 1804 წელს, ბავშვობისა და ახალგაზრდობის წლები სამთავროში მოსვლამდე მშობლიურ სოფელ ბანძა-ვედიდკარში გაატარა. საქართველოს მთავარი გენეალოგის, იური ჩიქოვანის ინფორმაციით, დარიას მამა იყო ხიტუ მურზაყანის ძე ფალ-

ბანძა-ვედიდკარის ეკლესია და ფალავების საგვარეულო სასაფლაო

ავა. ხიტუს ბაბუა ხუხუ ფალავათა საგვარეულოს თავკაცობდა. ფალავები მკვიდრობდნენ სოფელ ბანძაში. იქვე იყო მათი რეზიდენცია – „ფალავის სასახლე.“ მათვე ეკუთვნოდათ თარგამულის ციხესიმაგრე, ვედიდკარის მთავარანგელოზთა ეკლესია და საგვარეულო სასაფლაო.

ა. მურავიოვის წიგნიდან ოდიშის მთავარ დავით დადიანის მიერ დარიას შესახებ მოთხრობილი ამბიდან ირკვევა, რომ დარიას დედა არისტოკრატთა წრეს ეკუთვნოდა და ახლო ურთიერთობა ჰქონდა ლევან V-ის ქვრივთან, დავით დადიანის დედასთან. ი. ჩიქოვანის გენეალოგიური მონაცემებით, დარიას ჰყავდა ძმა ალექსანდრე და და ნინო.

დარია ოდიშის თავადის გრადიციულ ოჯახში იზრდებოდა. იგი დაინიშნა ჯერ სვანეთის,

შემდეგ კი სამეგრელოს კეთილშობილ თავადებზე, მაგრამ პირველი ეპიდემიას ემსხვერპლა, მეორე – ნადირობას. დარიამ ბედის უკუღმართობა ღვთის განგებულებად მიიჩნია და გადაწყვიტა, თავი სამუდამოდ ქრისტეს მსახურებისათვის მიეძღვნა. დედ-მამის ჯიუტი მცდელობა, მათ ასულს გადაწყვეტილება შეეცვალა, უშედეგო აღმოჩნდა. ერთ მშვენიერ დღეს დარიამ ფარულად დატოვა მშობლიური კერა, 26 წლის ასაკში მიჰყვა წმიდა ნინოს გზას და გამოემართა სამთავროს მაყვლოვანისაკენ. უფალმა დარიას თავგანწირვა დაუფასა, ახალაღორძინებულ საგანეში სულიერმა დებმა სიყვარულით მიიღეს და ასე, ღვთისათნო ღვაწლით, დაიწყო მისი სულიერი ცხოვრება.

იღვა 1831 წელი. დარია მოსვლისთანავე აქტიურად ჩაება მონასტრის ცხოვრებაში. მიატოვა რა მშობლიური კერა, მთელი არსებით ღმერთს მინდობილი, ერთგულად ამოუღვა მხარში უფროს სულიერ დას, ღვთივგამორჩეულ ღირს დედას, ნინო ამილახვარს და მისი თაოსნობით შეუდგა ქართველთა განმანათლებლის, წმიდა ნინოს სულიერი მისიის აღორძინებას სამთავროს მაყვლოვანში.

საგანეში დამკვიდრებისთანავე იგრძნო დარიამ მონასტრის წევრებისა და რუსული საეკლესიო მმართველობის ნდობა, პატივისცემა და გასაკუთრებული კეთილგანწყობილება. ამას, ერთი მხრივ, განაპირობებდა მისი კოლხური გარეგნული მომხიბვლელობა და, მეორე მხრივ, უზადო ქრისტიანული სათნოებით გამსჭვალული შინაგანი კულტურა და სულიერება.

დარიას მორჩილად კურთხევისა და მონაზვნად აღკვეცის თარიღები საარქივო წყაროებში, სამწუხაროდ, აღრეულია. ამის მიზეზი არის ის, რომ მონაზვნებს მონასტრის ამოქმედების პირველ წლებში სამთავროსთან დაკავშირებული

წერილობითი საბუთების შენახვის არავითარი პირობები არ გააჩნდათ. მონასტრის ყოველგვარი საბუთი თავს იყრიდა საეგზარქოსო სინოდალურ კანტორაში, თბილისში.

დარიას მონაზვნად აღკვეცის თარიღად საარქივო წყაროებში ერთ შემთხვევაში დასახელებულია 1832 წელი, სხვაგან – 1833 წ. ბევრად უფრო გვიანდელ თარიღზეა საუბარი 1847 წლის სამთავროს მონაზონთა ფორმულარში. აქ მოცემული საანკეტო მონაცემების მიხედვით, იგი 1846 წლის 19 ნოემბერს დადგენილა სამთავროს წინამძღვრად და მონაზვნად აღკვეცილა წინამძღვრად დანიშვნის შემდეგ, 1846 წლის 1 დეკემბერს. ერთი რამ უდავოა: დარია სამთავროს მონასტრის წინამძღვრის მოვალეობას ასრულებდა მის ამ თანამდებობაზე ოფიციალურად დანიშვნამდეც.

მონასტერში მოსვლის მეოთხე წელს დარია ფაღავა გახდა მონასტრის „ბლაღოჩინი“, დღევანდელი გაგებით, კეთილმოწესე. იგი ზედამხედველობას უწევდა მონასტრის წევრთა სულიერ მდგომარეობას, ძალისხმევას არ იშურებდა, რომ ჯერ თავად ასულიყო მაღალ სულიერ საფეხურზე, და ამავდროულად, ხელი შეეწყო ქრისტესმიერი დებისთვისაც, რომ მასთან ერთად ზიარებოდნენ სულიერ ამადლებას.

1839 წელს გარდაიცვალა სამთავროს მონასტრის განმაახლებელი, ღირსი ნინო ამილახვარი (უფროსი). მოკლე ხანში ეგზარქოსმა ეგვენიმ იღუმენ იოანეს, რომელიც, როგორც ჩანს, არქიმანდრიტი საბას შემდეგ ითვლებოდა სამთავროს მოძღვრად, სთხოვა, მონასტერში მოღვაწე მონაზონთაგან წარედგინა წინამძღვრის სავარაუდო კანდიდატურა.

იღუმენ იოანეს წერილობითი წარდგინების შემდეგ დარია სამთავროს ყველა საბუთში მოიხსენიება უფროს მონაზვნად.

1846 წლის 19 ნოემბერს საქართველოს ეგზარქოსმა ისიდორემ დარია ფაღავა დანიშნა სამთავროს დედათა მონასტრის წინამძღვრად. ამ დროიდანვე მოიხსენიება იგი იღუმენიად.

1847 წლის 18 ივნისს რუსეთის საეკლესიო

ხელისუფლებამ სამთავრო ოფიციალურად ცნო მონასტრად. საქართველო-იმერეთის სინოდალურმა კანტორამ მონასტრის შესანახად გამოყო წლიური 900 რუბლი. ამავე გადაწყვეტილებით მონასტერში დაუშვეს მონაზონთა და მორჩილთა ათი საშტატო ერთეული.

სამთავროს მონასტრად დამტკიცების კვალობაზე, საეგზარქოსოს მხრიდან გამკაცრდა ზედამხედველობა მონასტერსა და მის წევრებზე. მიუხედავად ამისა, იღუმენია დარია ერთეული მოსაგრე ცხოვრებისა და მონასტრის აღმშენებლობაში გაწეული სულიერი ღვაწლის გამო, სრულ მხარდაჭერასა და მამობრივ პატივისცემას გრძნობდა საქართველოს ეგზარქოს ისიდორესაგან. სათნოებით გამორჩეული მისი მოსაგრე ცხოვრება, მონასტრის აღმშენებლობაში გაწეული ღვაწლი დიდი ხანია იპყრობდა საეგზარქოსოს ყურადღებას. თანადროული საზოგადოება, განსაკუთრებით ახალგაზრდობა, მოხიბლული იყო დარიათი და მისი სულიერი დებით ქრისტიანთი, მინადორათი, მიტრადორათი... ისინი თავიანთი სულიერი შრომით, სათნოების საკუთარი მაგალითით აღაფრთოვანებდნენ მონასტერში მისულ მომლოცველებს.

იღუმენია დარია ფაღავამ მხოლოდ ექვსი წელი იმსახურა სამთავროს დედათა მონასტრის წინამძღვრად. იგი სრულიად ახალგაზრდა გარდაიცვალა. სულიერმა დებმა დაკრძალეს ტაძარში, ჩრდილოეთ კედელთან, სამკვეთლოს წინ. საფლავის ქვაზე ვკითხულობთ: „ქვეშე სახსოვარსა ამის ლოდისა განისვენებს მტკვერი წმიდისა ამის მონასტრისა წინამძღვარისა დარიასი, ოდიშის თავადის ხიტუ ფაღავას ასულის, რომელიც ტრფილებით ქალწულებისათა იღუმალ ლტოლვილ იქნა სამშობლოთ თვისით შემოსილი სამოსლითა მამაკაცისათა და აქა მოწვენილმან შეიმოსა სახე მონაზონებისა, რომლისა დედებასა განახლდა წმინდა ესე მონასტერი და ეკლესია და შემდგომად მრავალთა შრომათა და ღვაწლთა განვიდა ხორცთა ამათგან სა-

სურველსა თვისადმი იანვარსა 5-სა 1853-სა წელსა შობითგან თვისი 45 წლისა. ხოლო მარადის მგლოვარემან მისთვის სულიერმან დამან მისმან, მონასტრისა ხაზინისა მცველმან ოქროპირის ძის ასულმან ენკრატისმან ქრისტინამ უქმნა გვადრუცი ესე ღირსად სახსოვარსა მას თვისსა, რათა მხილველნი ღმობით წარმოთქმიდეთ: წმინდათა თანა განუსვენე, ქრისტე, სულსა მხეველისა მის შენისა დარიასსა, ამინ.“

საფლავის ეპიტაფია ლაკონურად გამოგვცემს იღუმენია დარია ფაღავას დვაწლს სამთავროს განახლებისა და გამშვენების საქმეში. დედა დარიაჲ ღირსი ნინო ამილახვრის (უფროსი) თაოსნობით განახლებული სავანე ისეთ სულიერ სიმაღლეზე აიყვანა,

რომ რუსეთის საეკლესიო მმართველობის მიერ სამონასტრო ცხოვრებისათვის წამოყენებული ყველა უმკაცრესი მოთხოვნა დააკმაყოფილა და რუსეთის წმიდა სინოდმა 1847 წლის 18 ივლისს, წმიდა ანდრია პირველწოდებულის ხსენების დღეს, განახლებიდან სამი ათეული წლის შემდეგ, მონასტერს ოფიციალური სტატუსი მიანიჭა. ეს სამთავროს ახალფეხადგმული მონასტრის დედათა სულიერი მოღვაწეობის ჭეშმარიტად მაღალი შეფასება იყო. სამთავროში მოღვაწე დედებისა და მათი წინამძღვრის, იღუმენია დარია ფაღავას მაღალი სულიერების დასტურია სამთავროს კედლებში შედგენილი ტიბიკონი, რომელიც საფუძვლად დაედო ჩვენს დროში შედგენილ მონასტრის ახალ წეს-განგებას.

„ჩვენ მრავალი წმიდანი გვყავს, მამრამ ის ბანსაკუთრებით ბანსხვავება“

ღირსმა მამა გაბრიელმა, აღმსარებელმა და სალოსმა, სიცოცხლეშივე უთხრა თავის სულიერ შვილებს, ვისთვისაც ძვირფასი იყო წმიდა ბერის სიტყვა, „ჩემს საფლავზე ნახევარი საქართველო მოვაო“... წმიდა მამის ეს ნათქვამი, ისევე, როგორც ბევრი სხვა რამ მის მიერ თქმული, ცხადად აგვიხდა და ღირსი მამის საფლავი ჩვენი ხალხისთვის დიდ ნუგეშად იქცა... უწმიდესისა და უნეტარესის, სრულიად საქართველოს კათოლიკოს-პატრიარქის, მცხეთა-თბილისის მთავარეპისკოპოსის, ბიჭვინთისა და ცხუმ-აფხაზეთის მიტროპოლიტის ილია II-ისა და წმიდა სინოდის განჩინებამ ბერი გაბრიელის წმიდანად შერაცხვისა და მისი საფლავიდან აღმოყვანების შესახებ მთელი საქართველო გაამხნევა...

სამთავროს ფერისცვალების ტაძარში არსებულ მრავალ სიწმიდეთაგან მორწმუნეებს გული უმაღ ღირსი მამა გაბრიელის წმიდა ნაწილების მოსალოცად მიუწევთ. როგორც ცოცხლად მოსაუბრეს, ისე მიმართავენ ნუგეშისთვის და შედგეიც არ აყოვნებს...

გვესაუბრება მამა გაბრიელის მოყვარული მრევლი, დავით გარეჯის მამათა მონასტრის **არქიმანდრიტი კირიონი (ონიანი):**

– წმიდანები მუდამ ღოცულობენ ჩვენთვის, მოწყალენი არიან ჩვენი უძღურების მიმართ და შემწენი ჩვენი ცხოვრებისა. ამის ნათელი დადასტურებაა მამა გაბრიელი. როდესაც სარწმუნოებითა და სიყვარულით მივეახლებით, მისი თანაზიარნი ვხდებით და მის მადლისმიერ სუფევას ცოცხლად განვიცდივით. მამა გაბრიელის გარდაცვალებიდან დღემდე დროის მცირე მონაკვეთი ამ სინამდვილეს განცხადებულად ამტკიცებს. ღირსი მამა საღმრთო ძალმოსილებით, მადლით უკვე უამრავ ადამიანს შეეწია გაჭირვების, ტკივილისა და განსაცდელის უამს.

საკმარისია, წმიდა მამა გაბრიელს სარწმუნოებითა და სიყვარულით მიეახლო, რომ მყისიერად იღებ შემწეობას. სწორედ ასეთი წმიდა მამები იწოდებიან ეკლესიის მიერ მსწრაფლშემწეებად. ალბათ მამა გაბრიელის საკვირველი ცხოვრებისა და მისი

მსწრაფლ შემწეობის გამო ბრძანა ჩვენმა უწმიდესმა: „ჩვენ მრავალი წმიდანი გვეყავს, მაგრამ ის განსაკუთრებით განსხვავდება“ (20.12.2012 წ.). მამა გაბრიელისადმი უწმიდესის განსაკუთრებული პატივისცემის გამომხატველია ის ფაქტი, რომ თავად აღასრულა საღმრთო ლიტურგია და მონაწილეობა მიიღო ახალ განსასვენებელში წმიდა ცხედრის გადაბრძანებაში.

საქართველოს ეკლესიის ისტორიაში ალბათ მსგავსი სიღაბაზის განსასვენებელი არ შექმნილა

უწმიდესის თანადგომითა და ღოცვა-კურთხევით და კეთილი ადამიანების შეწევნით შეიქმნა ღირსი მამა გაბრიელის განსასვენებელი. არქიტექტორია ბატონი თემურ ბერიძე. მისია იდეა იყო მამა გაბრიელის წმიდა ნეშტი ვარდისფერი ონიქსის ქვის სარკოფაგში ჩაბრძანებულიყო.

მან სრულიად უანგაროდ იმუშაკა და დიდი შრომა გასწია. იშვიათი ვარდისფერი ონიქსის ქვა ირანიდან ჩამოიტანა და საკუთარი ქვის საწარმოში, შპს „კამარაში,“ დაამუშავა ბატონმა დავით მაჭავარიანმა; და ყოველგვარი პირადი მოგების გარეშე, თავს იღო ეს საქმე; ხოლო ქვიშაქვის მხატვრული დამუშავება და მასთან დაკავშირებული სამუშაოები შეასრულა ბატონმა პაატა გიგაურმა. მინდა ვახსენო ყველა ის ადამიანი, რომელთაც მნიშვნელოვანი წვლილი შეიტანეს მამა გაბრიელის განსასვენებლის შექმნაში: პირველად მინდა მადლობა გადავუხადო მეუფე იაკობს, ბოდბელ ეპისკოპოსს, ამ ისტორიულ საქმეში გულმოდგინე, ქმედითი თანადგომისთვის; მადლობას მოვახსენებ ბატონებს ლაშა პაპაშვილსა და ზურაბ ლიპარტელიანს, რომელთა ფინანსური დახმარება გადამწყვეტი იყო; ასევე მთავრობის ყოფილ თავმჯდომარეს, ბატონ ირაკლი ღარიბაშვილს, რომელმაც მთავრობის წევრებთან ერთად სწორი სახელმწიფოებრივი პოზიცია გამოხატა და სახელმწიფო ბიუჯეტიდან მოკრძალებული თანხა გამოყო, რათა სახელ-

ღირსი მამა გაბრიელის ლუსკუმა

მწიფოს მონაწილეობა მიეღო ამ დიდ სულიერ და ეროვნულ საქმეში; აქვე მადლიერებით მოვიხსენიებ კულტურული მემკვიდრეობის დაცვის ეროვნული სააგენტოს გენერალურ დირექტორს, ბატონ ნიკოლოზ ანთიძეს, რომელიც ძალზე დაგვეხმარა იურიდიული საკითხების გამართვასა და იუნესკოსგან სამშენებლო ნებართვის მოპოვებაში.

ღირსი მამა გაბრიელის განსასვენებლის შექმნასა და ამ საქმის თანამდევ ფაქტებზე საჯაროდ არ მისაუბრია, არც მომავალში ვაპირებ, ამიტომ ახლა ვიტყვი და დავამთავრებ. საქმის რჯულიერად და კეთილად წარმართებისათვის თავიდან პატრიარქთან მივედით. უწმიდესმა დიდი ინტერესი გამოხატა და მისი თანადგომა გადამწყვეტი იყო ამ წმინდა საქმის კეთილად განსრულებაში; მისი შეწევნით რეალურად გადაიღახა წინააღმდეგობები, ყველა მთავარი საკითხი უწმიდესთან თანხმდებოდა. ვაჩვენებ ონიქსის ქვის ნიმუშიც, ძალიან მოეწონა; გავაცანით ჩვენი მოსაზრება, მოგვცა ღოცვა-კურთხევა, რაც საკითხის გადაწყვეტას ნიშნავდა, დანარჩენი უკვე გულმოდგინებისა და გარჯის შედეგი იყო.

ვარდისფერი ონიქსის ირანის რესპუბლიკიდან ჩამოტანა ბატონმა დავით მაჭავარიანმა ითავა; საქმე სარისკო იყო, შეიძლება ირანში ჩასულიყო და შესაბამისი მოცულობისა და ხარისხის ქვა ვერ ეშოვა, არც დიდი თანხა გვექონდა. დავითი განიცდიდა, ხელცარიელი არ ჩამოვიდეთ, ჩვენც ვნერვიულობდით, ამიტომ მისი წასვლის წინ ღირს მამა გაბრიელს ლოცვით დახმარება და შეწევნა ვთხოვეთ.

დავითი დიდი ხანია მუშაობს ქვის დამუშავების ბიზნესში, ამიტომ ირანში საუკეთესო კავშირები აქვს. იქ ჩასულს ნაცნობი ადამიანები დახვდნენ, რომელნიც გარკვეული ანაზღაურების სანაცვლოდ ქვის მოძიებაში უნდა დახმარებოდნენ. ირანში სუთდლიანი ძიების შედეგად, – და ეს ყოველდღიურად ასობით კილომეტრის გავლას ნიშნავდა, – ვარდისფერი ონიქსის ქვა, რომელიც ჩვენ გამოგვადგებოდა, ვერ მოიძებნა. დავითი ძალზე დელავდა, ხოლო ირანელები, რომლებიც მომსახურებას უწევდნენ, დაილაღნენ და ურჩევდნენ, ძიება სხვა დროისთვის, შემდეგი ჩასვლისთვის გადაედო. დავითი იმდენად განიცდიდა, რომ საჭმელსაც კი ძლივს მიირთმევდა. მისმა ამ მდგომარე-

ობამ დააინტერესა ირანელები, უკითხავთ, რისთვის სჭირდებოდა ეს ქვა და ასე რატომ ნერვიულობდა. დავითმა აუხსნა, და შეიძლება ითქვას, აქ მოხდა სასწაული: ირანელებმა რომ გაიგეს, ქვა წმიდა მამის განსასვენებლისთვის იყო საჭირო, თავადაც ძალიან დაინტერესდნენ. აღმოჩნდა, რომ ერთ-ერთის ძმა არის ირან-ერაყის ომის გმირი, დიდი გავლენა და კავშირები აქვს და სწორედ მას მიმართეს დახმარებისათვის. ამ პიროვნებამ გულთან მიიტანა ჩვენი გასაჭირი და შეატყობინა ერთ-ერთ ყველაზე მსხვილ ქვის მწარმოებელს, რომელმაც დავითი და მისი თანმხლები ირანელები თავის მამულში დაიბარა და აჩვენა უმაღლესი ხარისხის, ექსტონიანი ვარდისფერი ონიქსის ლოდი, რომელიც თურმე თავისთვის ჰქონდა შენახული. ეს ქვა გაცილებით ძვირი ღირდა, მაგრამ რახან წმიდანისათვის სჭირდებოდათ, არც შევაჭრებია, უყოყმანოდ დაუთმო იმ ფასად რაც დავითს ჰქონდა. ირანელებმა, რომლებიც დავითს ხუთი დღე ასობით კილომეტრ მანძილზე დაჰყვებოდნენ და მომსახურებაში გასამრჯელო უნდა აეღოთ, საზღაურზე უარი განაცხადეს, ეს ისეთი საქმეა, ფულს არ ავიღებთო. აი, ამიტომ ვახსენე სიტყვა სასწაული, ეს მართლაც მამა გაბრიელის სასწაული იყო. აღსანიშნავია ისიც, რომ ამ ვარდისფერი ონიქსის ლოდისგან ღირსი მამის ღუსკუმასთან ერთად გაკეთდა ბოდბეში წმიდა ნინოს განსასვენებელი, ეკადერის ტრაპეზი და სამკვეთლო. ამით შეიქმნა ლამაზი ამბავი სამთავროს, ღირსი მამა გაბრიელისა და წმიდა ნინოს სულიერი ერთიანობისა.

ჩვენი მთავარი მიზანი იყო, ღირსი მამისთვის მოგვეწყო ისეთი განსასვენებელი, როგორც მას ქართველი ერისაგან ეკუთვნოდა, თან მაქსიმალურად მხატვრული და ეროვნულიც ყოფილიყო. შეიძლება სუბიექტური ვიყო, მაგრამ ვფიქრობ, საქართველოს ეკლესიის ისტორიაში მსგავსი სილამაზის განსასვენებელი ალბათ არ შექმნილა.

თითქოს ამით მამა გაბრიელმა გვითხრა: „მე აქ ვარ და გისმენთ!“

საკვირველი რამ მოხდა, როდესაც ფერი-სცვალების ტაძარში, განსასვენებლის დასადგმელ ადგილზე, მამა გაბრიელი გამოისახა. სარკოფაგის დასადგმელად ტაძრის იატაკზე თხელი, არმირებული ცემენტის ხსნარის ფილა დავასხით. ღამის ორი საათი იქნებოდა, პაატა გიგაური და მისი დამხმარეები საქმეს რომ მორჩნენ. დილით მონოზენებმა დასხმული ფილის ზედაპირზე საკვირველად გამოსახული მამა გაბრიელი იხილეს; ზუსტად ისე, როგორც იცოდა ჯდომა, მისთვის სახასიათო, კუნკულ-ბარტყულითა და მანტიით შემოსილი, თითქოსდა თავისთავში ჩაკეტილი. როდესაც დედებმა დამირეკეს და მითხრეს, მამა გაბრიელი გამოისახაო, ვაღიარებ, არ დაუფერე. ვიფიქრე, ეს მათი ემოციების შედეგი იყო და ამიტომ ჩასვლა არ მიჩქარია. დავიანების გამო დედა ნინომ ისევ დამირეკა და მთხოვა, ჩავსულიყავი. უპატივცემლობა რომ არ გამომსვლოდა, სამთავროში ჩავედი. ნანახით გაოცებული დავრჩი, – ჩვენ მიერ დასხმულ ცემენტის ფილაზე მართლაც მამა გაბრიელი იყო გამოსახული. პატრიარქიც ჩამობრძანდა, დააკვირდა და მისთვის ჩვეული სიმშვიდით გვითხრა: „ეს სასწაულია!“

ღიახ, ეს იყო სასწაული და ბეჭედი იმისა, რომ მამა გაბრიელმა სათნო-იჩინა დღევანდელ ადგილას თავისი განსასვენებლის დადგმა. თითქოს ამით გვითხრა: „მე აქ ვარ და გისმენთ, როგორც ადრე, ჩემი მიწიერი ცხოვრების დროს.“ ეს სასწაული მართლაც მნიშვნელოვანი იყო არა როგორც სასწაულით აღზნებისთვის, არამედ როგორც არგუმენტი. ღიახ, როგორც არგუმენტი, რადგან იმ დროს ზოგმა კადნიერმა მორწმუნემ, რომლებიც ეკლესიის ქმედებებს და უწმიდესის კურთხევით მოქმედ საქმეებს არასათანადო სარწმუნოებრივი გონიერებით უდგებოდა და ცრუ მისტიკანარევი სიბრძნით მსჯელობდა,

დაიწყეს კადნიერი საუბრები: ზოგი ამბობდა, რომ არ იყო მართებული მამა გაბრიელის წმიდა ნეშტის ამოსვენება; ზოგი ამოსვენებას იწონებდა, მაგრამ თვლიდა, რომ მამა გაბრიელს შესაბამისი პატივი არ მივაგეთ – მათი აზრით, მისი საფლავის ადგილზე მცირე ბაზილიკა უნდა აგვეშენებინა და მამა გაბრიელის წმიდა ნეშტი იქ დაგვესვენებინა; ნაწილი კი ჩვენს შერჩეულ ადგილს იწუნებდა და თვლიდა, რომ სარკოფაგი უფრო ცენტრალურ ადგილას უნდა დაედგათ.

მადლობა ღმერთს და მამა გაბრიელს ამ სასწაულისთვის, ვინაიდან ყველა „ბრძნადმეტყველს“ აჩვენა, რომ სადაც პატრიარქმა გვითხრა და გვაკურთხა, სწორედ იქ სათნო-ეყო მამა გაბრიელს განსვენება.

ღირსი მამის ხატი და კანდლები

ღირსი მამა გაბრიელის ხატი, რომელიც მისი განსასვენებლის მთლიანობას შეადგენს, ხატმწერმა, ბატონმა ირაკლი ცინცაძემ დახატა, მანვე შეადგინა ღუსკუმის კანდლების ესკიზებიც. ამ ხატს ხალხი უკვე საქართველოს ეკლესიის საგანძურს უწოდებს. ხატის

ღირსი მამა გაბრიელის სასწაულებრივი გამოსახულება იატაკის ფილაზე

ჭედურობა, ისევე, როგორც კანდლებისა, შეასრულა ბატონმა ზურაბ ჩიქოვანმა, ხოლო ტისრული მინანქარი გააკეთა და კანდლები კონსტრუქციულად ააწყო ბატონმა ბესო ანანიძემ. ჩვენ შეგვეძლო, უკვე არსებული კანდლების მოდულებიდან აგვერჩია რომელიმე, მაგრამ მამა გაბრიელის სიყვარულითა და მკაცრად ქართული კანდელის შექმნის სურვილით განმსჭვალულებმა, მგონი, სრულიად ორიგინალური კანდლები შევქმენით; მოტივი ბედის ბარძიმიდანაა აღებული. ერთ კანდელზე მთელი ტანით ამოჭრილნი არიან მაცხოვარი, ღმრთისმშობელი, ნათლისმცემელი, წმიდა ნინო, წმიდა გიორგი, წმიდანნი: მეფე მირიანი და დედოფალი ნანა, წმიდა ნიკოლოზი. მეორეზე – წმიდანები: ღირსი მამა გაბრიელი, აღმსარებელი და სალოსი; ღირსნი მამა იოანე და მამა იოანე (გიორგი) ბეთანიელი აღმსარებლები; ღირსი გაბრიელ ათონელი; ღირსი დავით გარეჯელი; ღირსი შიო მღვიმელი; ღირსი ანტონ მარტყოფელი და ღირსი გრიგოლ ხანძთელი.

წმიდა გაბრიელ სალოსი მართლაც

არქიმანდრიტი კირიონი ღირსი მამა გაბრიელ აღმსარებლისა და სალოსის ნაწილებთან

საკვირველი მამაა. თანამედროვეები მას კიდევ ვერ აღვიქვამთ ისე, როგორც მომავალი შეაფასებს. არიან წმიდანები და დიდება მათ, მაგრამ არიან ეპოქალური მნიშვნელობის წმიდანები და ასეთი იყო მამა გაბრიელი. მჯერა, რომ მისი სახელი ჩვენს ერს, დედა ეკლესიას საუკუნეების განმავლობაში გაჰყვება. როდესაც მამა გაბრიელმა 1965 წლის 1 მაისს წითელი ბელადის უზარმაზარი სურათი ცეცხლს მისცა და უფალი იესო ქრისტე აღიდა, ამით დაამხო კაცობრიობის ისტორიაში ჯერ არნახული უღმერთობის – ღმერთის, სულის არსებობისა და მარადიული ცხოვრების უარყოფელი კერპი.

წმიდა მამა გაბრიელი იყო სულიწმიდის რჩეული, იმ სიმაღლისა, სადაც თითქმის იკარგება ეროვნული ხაზი, თუმცა მაინც საგრძნობი ქართული ხასიათით, საკვირველად თავისუფალი, მაგრამ არასოდეს განშორებული ეკლესიის სივრცეს. ის იყო ნათელი მოწმობა იმისა, რომ ჭკუშარიტი სახარებისეული ეკლესიური ცხოვრება მხოლოდ გვათავისუფლებს და შინაგანად განგვაფრცობს.

ღირსმა მამა გაბრიელ აღმსარებელმა და სალოსმა მთელი თავისი ცხოვრება ქრისტეს მხურვალე სიყვარულითა და ეჭვშეუვალი ერთგულებით გაატარა, მისთვის ადამიანის დანახვა სიხარული იყო. არ არსებობდა, „ქრისტე“ გულგრილად ეთქვა. ამ თითქოსდა მარტივი სახელის წარმოთქმისას ძალიან ხშირად ხმა უკანკალებდა და თვალებიდან ცრემლები სდიოდა. ხანდახან უფლის ამ სახელს განცდისაგან ბოლომდე ვერ ამთავრებდა. მასში ცოცხალს, ცხოველ სარწმუნოებას, ღმრთისა და მოყვასის საკვირველ სიყვარულს ხედავდი. მამა გაბრიელმა ანდერძად სიყვარული დაგვიტოვა, ღმრთისა და მოყვასის სიყვარული, რომ „სიყვარულმა უნდა გადაარჩინოს ქართველი ერი“.

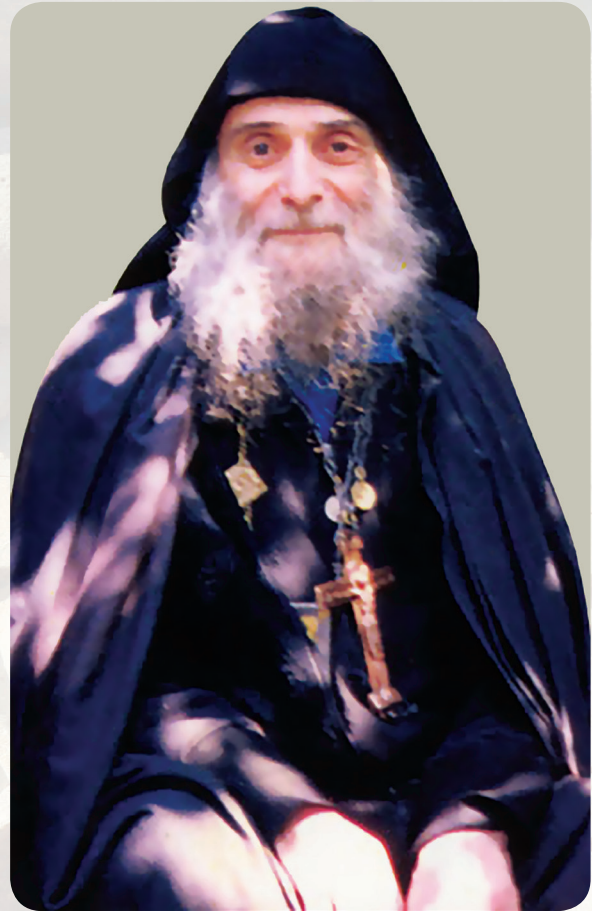
ესაუბრა თეა ცაგურიშვილი

ღირსი მამა გაბრიელის მორიბი სასწაული

ჩვენი მცხეთა, სვეტიცხოველი, სამთავრო, მისი სიწმიდეები უამრავ მომლოცველს იზიდავს არა მარტო საქართველოს სხვადასხვა კუთხიდან, არამედ საზღვარგარეთიდანაც. წელს 15 ივლისს, სამთავროში იმყოფებოდა მოსკოველი მომლოცველების ჯგუფი. მათ განსაკუთრებული მოწიწებით მოილოცეს ღირსი მამა გაბრიელის, აღმსარებელისა და სალოსის წმიდა ნაწილები, აინტერესებდათ ყველაფერი მის შესახებ. ერთ-ერთმა სასულიერო პირმა მონასტრის დედეებს გაუხიარა მეტად საინტერესო ამბავი, რამაც ერთხელ კიდევ დაგვარწმუნა, რომ მამა გაბრიელი დღესაც ახდენს სასწაულებს და მხოლოდ საქართველოში კი არა, რუსეთშიც:

„მე ვარ დეკანოზი მიხაილ ნემნონოვი, ვმსახურობ მოსკოვში. ამა წლის ივნისში მოვისმინე გაბრიელ ურგებაძის სასწაულებრივი გამოცხადების ამბავი და აი, როგორ: ერთ ახალგაზრდას გაუწიე რეკომენდაცია სასულიერო სემინარიაში ჩასაბარებლად. მოსკოვის სემინარიაში სწავლის მსურველმა წინასწარ უნდა გაიაროს ერთგვარი გამოცდა – გასაუბრება ეპისკოპოსსა და მღვდლებთან, რათა მათ შეიქმნან წარმოდგენა ამ ადამიანზე, არის თუ არა მიზანშეწონილი მისი დაშვება სასულიერო სემინარიაში. ახალი წესის მიხედვით მეც მევალებოდა, ვყოფილიყავი გასაუბრებაზე იმასთან ერთად, ვისაც რეკომენდაცია გაუწიე. რა თქმა უნდა, წესს ვერ გადაუხევევდი და გაყვევი. გამოცდის შემდეგ მე წამოვედი, ის კი დარჩა, რომ საჭირო საბუთები გაეფორმებინა. სადამოს დავურეკე, მითხრა, რომ ყველაფერი მოაგვარა და მიაბბო, რა მოხდა ჩემი წამოსვლის შემდეგ. გამოირკვა, რომ ყველაზე ბოლო აბიტურიენტმა მოუთხრო მათ, რომ გამოცდებამდე ორი დღით ადრე, 2017 წლის 20 ივნისს, მეტროთი მგზავრობისას, მასთან მივიდა მოხუცი კაცი, გადაეხვია და უთხრა: „მე გაბრიელ ურგებაძე ვარ, გავალებ, ისწავლო ტროპარი „აცხოვნე უფალო, ერი შენი...“ დაგჭირდებაო.“

ამ ახალგაზრდას წარმოდგენაც არ ჰქონდა,

ვინ იყო მამა გაბრიელი, ამიტომ დიდი მნიშვნელობა არ მიუცია ამ შემთხვევისათვის – რამდენი ვინმე მეტროში გამოგელაპარაკება... და სულაც არ არის სავალდებულო, გააკეთო, რასაც უცნობი უცნაური მოხუცი გეტყვის.

გამოცდაზე რომ მოდიოდა, ახალგაზრდამ სრულიად შემთხვევით ნახა ქალბატონი, რომელიც მამა გაბრიელზე წიგნს კითხულობდა, იცნო ყდაზე გამოსახულ ფოტოზე „თავისი მოხუცი“, გაიხსენა სახელი და გვარიც; დაინტერესდა, მოძებნა ტელეფონით ინტერნეტში ის ტროპარი, რომელიც მამა გაბრიელმა დაავალა და ისწავლა ტექსტი, რაც არ გასჭირვებია, რადგან უმაღლესი განათლებითაა. წარმოიდგინეთ მისი გაოცება და სიხარული, როცა სწორედ ეს ტროპარი ჰკითხეს გამოცდაზე...

ეს მინდოდა მეთქვა მამა გაბრიელის სასწაულებრივი გამოცხადების თაობაზე და ბედნიერი ვარ, რომ ღირსი გავხდი, მომელოცა მისი წმიდა ნაწილები.“

სალომე ზვიადაძე

წმიდა მამის საფლავი საუკუნეების უმღებ ბამოზვიჩნდა

„გემართებს, დავემორჩილოთ ღვთის სიტყვას“, – გემოდღერავს ღირსი მამა მაქსიმე აღმსარებელი, რომელმაც თავისი ცხოვრებით ღვთის სიყვარულისა და მისდამი მორჩილების უდიდესი მაგალითი გვიჩვენა. უფალმა ინება და მსოფლიო მნიშვნელობის ამ წმიდა მამის საფლავი 14 ს-ის შემდეგ გამოგვიჩინა მორწმუნეებს. წყაროების მიხედვით, წმიდა მამის საფლავი ცაგერის მახლობლად მდებარეობდა. ცაგერისა და ლენტეხის მიტროპოლიტის სტეფანეს (კალაიჯიშივილი) ლოცვა-კურთხევით წმიდა მაქსიმე აღმსარებლის ტაძარში მოსაპირკეთებელი სამუშაოების დაწყებისას, საკურთხეველში წმიდა ნაწილები გამოჩნდა.

წმიდა მაქსიმე აღმსარებელი VII საუკუნეში მოღვაწე, ქრისტიანულ სამყაროში გავრცელებულ მონოთელიტურ ერესთან მებრძოლი წმიდა მამა გახლდათ. უდიდესი ავტორიტეტი ჰქონდა ბიზანტიის მოსახლეობაში. მწვალებელი იმპერატორი და სასულიერო პირები ცდი-

ლდნენ, წმიდა მაქსიმე აღმსარებელი VII საუკუნეში მოღვაწე, ქრისტიანულ სამყაროში გავრცელებულ მონოთელიტურ ერესთან მებრძოლი წმიდა მამა გახლდათ. უდიდესი ავტორიტეტი ჰქონდა ბიზანტიის მოსახლეობაში. მწვალებელი იმპერატორი და სასულიერო პირები ცდი-

მიტროპოლიტი სტეფანე (კალაიჯიშივილი)

ლობდნენ, ნეტარი მამაც ცრუ მოძღვრების მიმდევარი გაეხადათ. რომ ვერას გახდნენ, ხელი და ენა მოჰკვეთეს და თავის ორ მოწაფესთან ერთად ლაზიკაში გადაასახლეს. ხანგრძლივი და მძიმე მოგზაურობის შემდეგ წმიდა მაქსიმე სქიმარის ციხესიმაგრეში გარდაიცვალა 662

წლის 13 (26) აგვისტოს. მისი ცხედარი იქვე დაკრძალეს. წმიდა მაქსიმეს საფლავზე სამი ღვთიური ლამპარი ჩნდებოდა და არაერთი კურნება აღესრულებოდა. შემდეგ მისი ნაწილები აღმოიყვანეს და ცაგერთან ახლოს, მურის ციხის ძირში მდებარე წმიდა არსენის მონასტერში გადაასვენეს, რომელსაც შემდგომ (მისი ნეშტის იქ დასვენების გამო) წმიდა მაქსიმე აღმსარებლის სახელი ეწოდა.

ღიდი ხნის განმავლობაში უცნობი იყო, სად მდებარეობდა ციხესიმაგრე სქიმარი, სადაც გაატარა სიცოცხლის უკანასკნელი დღეები წმიდა მაქსიმემ. 2003 წლის 21 ოქტომბერს, მეუფე სტეფანემ (კალაიჯიშივილი) რამდენიმე პირთან ერთად ლენტეხის რაიონის მაღალ მთაზე მიაკვლია იმ ადგილს, სადაც, სავარაუდოდ, წმიდა მაქსიმე აღმსარებელმა თავისი მოღვაწეობის უკანასკნელი დღეები დაჰყო. პირველწყაროზე დაყრდნობით, ამ ადგილს სქიმარი ეწოდებოდა. დღესაც ადგილობრივი მოსახლეობა მას ოდნავ სახეცვლილი ფორმით სკიმერს უწოდებს. – სქიმარი უნდა იყოს დღევანდელი სკიმერი, რომელიც ლენტეხის მაღალმთიან რაიონში, მდინარე სკიმერულასთან მდებარეობს.

წმიდა მაქსიმეს საფლავი დღესაც მურის ციხესთან, წმიდა მაქსიმე აღმსარებლის მონასტერში აგებულ მცირე ეკლესიაში განისვენებს. ტაძარი ძალზე მიუხედავად, ცუდ მდგომარეობაში იყო, რადგან მონასტერი წინა სამი საუკუნის მანძილზე არაერთხელ დაანგრევს. ბოლო ნგრევა მან კომუნისტური

რუსეთის მიერ საქართველოს ოკუპაციის დროს, XX ს-ში განიცადა.

1988 წელს, ადგილობრივი მოსახლეობის ძალისხმევით, მოხერხდა იმ პატარა ეკლესიის აღდგენა, სადაც განისვენებს წმიდა მაქსიმეს ნეშტი. 2003 წელს აშენდა სამონასტრო საცხოვრებელი, ხოლო 2010 წელს გადაწყდა ამ მცირე ეკლესიის ინტერიერის განახლება, რათა შემდგომ ღვთის წყალობით აშენდეს დიდი ტაძარი, ისე, რომ ეს პატარა ეკლესია დიდი ტაძრის ქვედა სართულზე, საკურთხევლის ქვეშ აღმოჩნდეს.

მეუფე სტეფანე:

– 2010 წელს დავიწყეთ სამუშაოები, დროებით გადავდგიტ ტრაპეზი, მოვშალეთ კანკელი და ბეტონის იატაკი (ეს ყოველივე 1988 წელს იყო გაკეთებული). ეს ფენაც ავხსენით. შემდეგ გავაკეთეთ ჯვრის სახით ორი სადაზვერვო თხრილი და მივადექით თავის ქალის ძვალს.

ამის შემდეგ, უწმიდესისა და უნეტარესის, სრულიად საქართველოს კათოლიკოს-პატრიარქის, მცხეთა-თბილისის მთავარეპისკოპოსისა და ბიჭვინთისა და ცხუმ-აფხაზეთის მიტროპოლიტის ილია II-ის ლოცვა-კურთხევით დაიწყო არქეოლოგიური კვლევა სოხუმის სახელმწიფო უნივერსიტეტის პროფესორ რ. ხვისტანის ხელმძღვანელობით. თავდაპირველად გაითხარა საკურთხეველი, სადაც აღმოჩნდა ერთმანეთზე დაწყობილი

წმიდა მაქსიმე აღმსარებელი

ოთხი ადამიანის ნეშტი. სამარხში ერთ-ერთი (ზევიდან მეორე) მიცვალებულის მკერდის არეში დაფიქსირდა ვერცხლის ბუდეში ღრმად ჩამჯდარი მოწითალო სარდიონის ქვა (გამოსახულებიანი პირი ვერცხლის ბუდის ძირისაკენ იყო შებრუნებული, გარედან არ ჩანდა), გემა, რომლის მოსწორებულ პირზე ქაღალმერთის გამოსახულებაა ამოჭრილი. გემას, რომელზეც გამოსახულება სიღრმეშია ამოჭრილი და ანაბეჭდზე რელიეფურ, ამობურცულ გამოსახულებას იძლევა, ინტალიო ეწოდება; მსგავს ნივთს ძველი აღმოსავლეთის ქვეყნებსა და ანტიკური ხანის საბერძნეთში ძირითადად კუთვნილების დამადასტურებელ ბეჭდად იყენებდნენ.

ქართველი ანთროპოლოგის, თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის პროფესორის, ვლადიმერ ასლანიშვილის დასკვნიდან ჩანს, რომ ნაპოვნ ნეშტთაგან სამი აშკარად სხვა

ღირსი მაქსიმე აღმსარებლის წმიდა ნაწილები

ცაგერის წმიდა მაქსიმე აღმსარებლის მამათა მონასტერი

ადგილიდანაა გადმოსვენებული, ხოლო ის, რომელიც მათ ქვემოთ განისვენებდა, როგორც ჩანს, თავიდანვე აქ იყო დასაფლავებული. უნდა აღინიშნოს, რომ მათ შორის დაშორება მინიმალურია – 1-2 სმ. ისინი, როგორც ჩანს, ბერები არიან, მუხლის თავების ძვლები ძაღზე დაცვეთილია, სავარაუდოდ, მუხლებზე ხანგრძლივი დგომით.

კბილების ცვეთის მიხედვით ბ-ნმა ვლადიმერმა დაადგინა მათი მიახლოებითი ასაკიც. ერთი უნდა იყოს დაახლოებით 80-84 წლის, მეორე – 65-69 წლის, ხოლო მესამე – 70-74 წლისა. მისი დაკვირვებით, ისინი უწამებიათ: ჩანს თავში ჩარტყმის, ხელებსა და ფეხებზე მჭრელი საგნის დარტყმის კვალი, არ იძებნება ხელის ფალანგები, აშკარად შეინიშნება ინფექციის კვალი პირის ღრუს გარშემო მდებარე ძვლებში.

2011 წელს არქეოლოგებმა რ. ხვისტანმა და გ. რჩეულიშვილმა განაგრძეს არქეოლოგიური კვლევა, გაითხარა ეკლესიის სრული პერიმეტრი, რის შედეგადაც აღმოჩნდა განაშენიანების სამი ფენა. ძველი ნაგებობები სცდება ახლანდელი ეკლესიის ფარგლებს და, როგორც ჩანს, დიდი შენობის ნაწილს წარმოადგენს. ძველი ნაგებობების ორიენტაცია ზუსტად აღმოსავლეთისკენაა, ხოლო

ახალი ეკლესიისა – სამხრეთ-აღმოსავლეთისკენ. წმიდა ნაწილების მდებარეობა ძველ ნაგებობათა ორიენტაციას ემთხვევა, ზუსტად აღმოსავლეთის მხარესაა.

გათხრების შედეგად გამოჩნდა ფართო კიბე, სამი საფეხური, რომელიც პირდაპირ წმიდა ნაწილებთან ჩადის, ხოლო კიბის მარჯვნივ მდებარეობს ყველაზე ძველ ფენას მიკუთვნებული ნაგებობის ღიობი, რომელიც, სავარაუდოდ, გასასვლელი იყო წმიდა ნაწილების თაყვანისცემის ადგილიდან.

სამხრეთის კედელთან აღმოჩენილია ვერტიკალურად აღმართული 40-სმ-იანი თიხის მილები, რომლებიც ზემოდან გამოუწვავი თიხითაა გადახურული. შესაძლოა, აქ მაღავედნენ საეკლესიო ნივთებს. მილებში და მათ ირგვლივ მკვეთრად შავი მიწაა, როგორც ჩანს, ეს იქ დამალული ნივთების ღპობის კვალია.

კრიმინალისტური მედიცინის ექსპერტმა, პროფესორმა ნ. ზვიაგინმა აღმოჩენილი წმიდა ნაწილები ლაბორატორიულად გამოიკვლია და დაასკვნა, რომ ნეშტები არ განეკუთვნებიან კავკასიურ ტიპს, უფრო სამხრეთევროპული ტიპისა არიან. გარდა ამისა, მან ლაბორატორიულად შეადარა აღმოჩენილ ნეშტთა ნაწილაკები VII ს-ის კატაკომბურ ძვლებს და, სავარაუდოდ, ყველაზე ასაკოვანი ნეშტის ძვალი ამ ძვლების მსგავსია.

აღმოჩენილი წმიდა ნაწილებისთვის დავამზადეთ შესაფერი ღუსკუმა და ეკლესიაში, სპეციალურად გამოყოფილ ადგილზე დავაბრძანეთ. წმიდა მაქსიმე აღმსარებლის ღოცვა შეეწიოს სრულიად საქართველოს, ამინ!

მთავარეპისკოპოსი სტეფანე; წიგნიდან „ღმერთო, შეწვენასა ჩემსა მოხედენ...“ I; გამომც. „აღმსარებელი,“ თბ. 2015 წ.

„ერთი მართალი კაცის ცხოვრება“

ლადო ასათიანი 100 წლისაა

მიუხედავად იმისა, რომ ძალიან ადრე, სულ 26 წლისა გარდაიცვალა, ლადო ასათიანი იმდენი მოასწრო, ისეთი ლექსები დატოვა, რომ დღემდე პოეზიის ყველა მოყვარულისთვის გამორჩეული და საყვარელი პოეტია, რაც დრო გადის, უფრო მნიშვნელოვანი ხდება მისი შემოქმედება, ქვეყნის სიყვარულით გამთბარი ლექსები და პოემები: „კრწანისის ყაყაჩოები“, „ლხინი კახელებთან“, „ციხის სიზმარი“, „ფიროსმანი“, „მანანას“, „ბასიანის ომი“... კიდევ მრავალს განაცდევინებს სიამაყესა და სიამოვნებას.

ლადო ასათიანი 1917 წლის 14 იანვარს, ქუთაისში დაიბადა. მისი მშობლები, მელქისედეკ ასათიანი და ლიდა ცქიტიშვილი, პედაგოგები იყვნენ. ბავშვობა ცაგერის რაიონის სოფელ ბარდნალაში გაატარა. პოეზიის სიყვარული მამისგან გამოჰყვა, მეტი ასათიანი ლხინის დროს სადღეგრძელოებს ყოველთვის ლექსად ამბობდა. მამიდა, ნინო ასათიანი, ყოველ საღამოს უკითხავდა პატარა ლადოსა და მის დაძმას საქართველოს ისტორიას. ბავშვობაში განცდილი სითბო მოგვიანებით პოეტის სტრიქონებში ჩაიდვარა, მანამდე კი ჯერ ცაგერის სასოფლო-სამეურნეო ტექნიკუმი დაამთავრა, მერე ქუთაისის პედაგოგიური ინსტიტუტის სტუდენტი გახდა. 1936 წელს გაზეთის რედაქციას მიაკითხა და პირველი ლექსი, „ჩვენ მოვედით,“ დაუბეჭდეს. აქვე გაიცნო ნიკა აგიაშვილი და დაიწყო მათი სამაგალითო მეგობრობა. პირველი ლექსი დედას გაუგზავნა, თან მისწერა, უკეთესები იქნებაო. ამ დროს სტუდენტი ლადო ქუთაისში ძალზე ხელმოკლედ, ნაქირავებ ბინაში ცხოვრობდა. ჰქონდა ბევრი წიგნი, კედელზე – ვაჟასა და ბაირონის პორტრეტები.

1937 წელს ლადოს მშობლები დააპატიმრეს. მამა მალე გაათავისუფლეს, დედა კი უზბეკეთში გადაასახლეს. ლადომ მას

ქუთაისის ციხესთან უკანასკნელად მოჰკრა თვალი, როცა დედა შავ დახურულ მანქანაში ჩასვეს და მას შემდეგ იგი აღარ უნახავთ. ლადო ასათიანი, როგორც ხალხის მტრის შვილი, ინსტიტუტიდან გარიცხეს და მხო-

ლადო ასათიანი

ლოდ ერთი წლის შემდეგ აღადგინეს. მაშინ თითქოს ლექსების წერასაც უკლო, თითქოს ის გაუნელებული ცეცხლი, მუდამ რომ სწვაოდა პოეტს, გაქრა. გარკვეული დროის შემდეგ ლადო საცხოვრებლად თბილისში გადავიდა. კიროვის ქუჩის დასაწყისში მისცეს ბინა, რამაც ძალიან გაახარა. დიდი, ნათელი და ფანჯრიანი ოთახი იყო. პირველ რიგში გადაიტანა წიგნები თავისი თაროთი. თუმცა, ცოტა ხანში გამოუცხადეს, რომ არ შეიძლებოდა მისი იმ ბინაში ყოფნა და დააცდევინეს. ამ დროს ძალიან ბევრი წიგნი დაკარგა.

გთავაზობთ პოეტის ერთადერთი ქალიშვილის, შესანიშნავი ქალბატონის, მანანა ასათიანის მონათხრობს. მას ჰგონია, რომ მამა ასსოვს სიცხიანი, მწოლიარე, მაგრამ მეოცნებე, ხან კი ფიქრობს, რომ ასე ცოცხლად

ლადო ასათიანი და ანიკო ვაჩნაძე

მამას დედას, ანიკო ვაჩნაძის მოგონებებიდან იხსენებს, თუმცა მთელი ცხოვრება ლადოს ნათელ მხერვას გრძნობს:

„ჩვენი ოჯახი ძერუინსკის ქუჩის სამ ნომერ სახლში ცხოვრობდა, სადაც ლადოს მემორიალური დაფაც იყო გაკრული. სამსართულიანი რკინისმოაჯირიანი სახლის კარს შუშის ფანჯარა ჰქონდა. დედა ფანჯრიდან დამანახებდა ხოლმე ლადოს. მე ბებიასთან, დედაჩემის დედასთან, ვიზრდებოდი იქვე ახლოს. ნათლად მახსოვს, მამა როგორ მომეფერა, ალბათ, მონაყოლიდან, თორემ რა შეიძლება ორწლინახევრის ბავშვს ახსოვდეს. ოთახში ბამბუკის ხისგან გაკეთებული მამისეული თარო გვქონდა, რომელზეც მისი წიგნები ელაგა. იქვე მუსიკალური ინსტრუმენტი, ტახტი და ერთი საწოლიც იდგა. სულ ეს იყო მისი ავლა-დიდება. თავთან საწერ-კალამი და რვეული ედო. მამას ნივთებიდან მხოლოდ ღვთისმშობლის ხატი გადარჩა, სულ თან ჰქონდა. მძივები ბებიამ გამოაგზავნა, მოქსო-

ვილი ქუდიც, რომელთაც სათუთად ვინახავ.

1939 წელს ლადო ასათიანი ჯარში გაიწვიეს. რკინიგზის სადგურიდან მეგობრებმა გააცილეს. მირზა გელოვანს საჩუქრად ხევესურული წინდები მიუტანია. მალე სამხედრო სამსახურიდან ავადმყოფობის გამო გაათავისუფლეს. 1940 წელს, რუსთაველზე გაიცნო მომავალი მეუღლე ანიკო ვაჩნაძე. 1941 წელს მე გაჩნდი. მამას ძალიან უყვარდა მანანა ორბელიანი და მისი სახელი დამარქვა. ლადომ 24 წლის ასაკში უკვე იცოდა, უკურნებელი სენით რომ იყო დაავადებული. მთაწმინდაზე ასვლაც აღარ შეეძლო...

ლადოს პოეზიაში აბასთუმნის თემას დიდი ადგილი უჭირავს. აქ წელიწადში რამდენიმე თვეს ატარებდა, ამ დროსაც სიცოცხლის შეუპოვარი რწმენით არის სავსე მისი ნაპერწკლიანი ლექსი. უშიშარია და იმედია მისი ყოველი სტრიქონი. განსხვავებულია მისი სიტყვა, კილო კი ლაღი, უშუალო და ომახიანი. მეგობრისადმი გაგზავნილ წერილს ასე ასრულებს: „ჩემი ფილტვების მიხედვით, მე მალე უნდა მივიცვალო“.

„ანიკო, გენაცვალე, მე ცალკე ოთახში ვარ, ოთახი თბება, კარგად ვარ, ისე ძალიან მოსაწყენია აქ, ძლივს ვჩერდები. ფული მივიღე, სად გქონდა ასე სახელდახელოდ, ალბათ ისესხე. 1941 წელი, აბასთუმანი. ანიკო ვაჩნაძეს ლადო ასათიანისგან.“

24 წლის პოეტი ამ დროს უკურნებელ სენს ებრძოდა და უკვე სავსებით დავაუკაცებელი თავის უკანასკნელ სიმღერას მღეროდა. მერე მან თავისი სიცოცხლით, შემოქმედებითა და ნაადრევი სიკვდილით მთელი თავისი თაობის ბედი განასახიერა.

აბასთუმანში ლადო ხშირად დადიოდა, სამსახური უკეთებდა საგზურს, ხან დედა ყიდდა ნივთებს, ლადოს ნივთიც გაუყიდა, თავისი უკანასკნელი ფეხსაცმელიც, რომ საგზური

ეშოვა და მამა სამკურნალოდ გაეშვა... იქ ხეივანსაც ლადოს სახელი ჰქვია. ხშირად ადიოდა აბასთუმნის ობსერვატორიაში და იქიდან გადმოხედავდა ხოლმე შემოგარენს. აბასთუმანში მიიღო ლადომ თავისი პირველი წიგნი. მისი გამოსვლა მე ვახარე. მამა „ჩიტუნია მზეწვიას“ და „პაწაწინა ტელეგრაფს“ მეძახდა. ტელეგრამა, რომელიც დედამ გაუგზავნა, ასეთი შინაარსისა იყო: „მამიკო, გიგზავნი შენს პირველ კრებულს ლადო გუდიაშვილის მხატვრობით.“ მამას დედასთვის უთხოვია, იქნებ შენ უთხრა გუდიაშვილს და ჩემი ლექსების კრებული მან გააფორმოსო. ლადო გუდიაშვილმა დაასურათა მისი ლექსების კრებული და შაქრის ქაღალდზე გამოიცა.

ასათიანი გარდაიცვალა. მამამ ერთი ხელი ასწია მაღლა და „მა...“ თქვა; მანანას ამბობდა, თუ მამას, ვერ გავიგეთო.

ქართულ პოეზიაში ლადო ასათიანის მიერ დატოვებულ სინათლეზე გურამ ასათიანი ამბობდა, ეს სინათლე არასოდეს ქრება და თან უჩვეულო სითბოს გამოსცემს, ლადო ასათიანის სტრიქონებს თითქოს ალმური ასდისო. ეს მისი მშფოთვარე სული უმღეროდა საქართველოს ლურჯი ცისთავანს და უფლისციხესთან გაშლილ ყაყჩოებს. პოეტთან ერთად მისი სტრიქონებიც მარადიულ ახალგაზრდებად დარჩნენ. თითქოს თავის ცხოვრებაზე ლაპარაკობს ლადო ვაჟა-ფშაველასადმი მიძღვნილ ლექსში:

ბარდნაღა. ლადო ასათიანის სახლ-მუზეუმი

„სულ გარეთ და გაშლილ ჰაერზე მინდა ყოფნა, ზთითქოს მალე დაეხუჭავ თვალებს და ვეღარ დავინახავ თბილისის ზეცას“, – ერთხელ წამოსცდა ლადოს. ყველაზე მეტად მამას ნახვა ენატრებოდა. 1943 წლის 23 ივნისის დილით, მამამ დედას უთხრა, მამა დამესიზმრა და ვიცი, აუცილებლად ჩამოვაო. მართლაც, ცოტა ხანში ამ ეზოს ჭიშკარი მეღქისედეკ ასათიანს შეუღლია და ლადოს ბინა უკითხავს; ჯერ მეორე სართულზეც არ იყო ასული, როცა ლადო

„და რადგან მერგო ვიყო პოეტი, – ჩემი ცხოვრების საბედისწეროდ, რადგან ამქვეყნად მისთვის მოვედი, რომ უნდა მხოლოდ ლექსები ვწერო, რადგან სხვა რამე, სიმღერის გარდა, ახლაც ვერ შველის ტკივილებს ჩემსას, – მჯერა, ამ დიად ბუნების კართან მე თვით სიკვდილსაც გარდავქმნი ლექსად!“ და გარდავქმნა კიდევც...

თამარ თავგაძე

ქართველების უსაწირო წმიდა ნიკოლოზს

წმიდა ნიკოლოზის საფლავი ქალაქ ბარში

წმიდა მღვდელმთავარი ნიკოლოზი უდიდესი მფარველი და მეოხია თითოეული მორწმუნე ქრისტიანისა. მისი მსწრაფლშემწეობა და სასწაულთმოქმედება მთელ მსოფლიოშია ცნობილი. ქართველებმა წმიდა ნიკოლოზისადმი განსაკუთრებული სიყვარული იმით გამოხატეს, რომ მას სრულიად საქართველოს კათოლიკოს-პატრიარქმა ილია II-მ ივერიის ეკლესიის მესაჭეობა ჩააბარა და ქართველი ერის მფარველობა მიანდო. „არ ყოფილა შემთხვევა, ვინმეს ღოცვით მიემართოს წმიდა ნიკოლოზისათვის და მას არ შეესრულებინოს. იგი ისეთი მოწყალეა, რომ სხვა სარწმუნოების წარმომადგენლებს, მაჰმადიანებსაც კი უსრულებს თხოვნას.“ –

აღნიშნავს სრულიად საქართველოს კათოლიკოს-პატრიარქი ილია II. წმიდა ნიკოლოზი თავის სასწაულთმოქმედებას არა მხოლოდ მისი სახელის წინაშე სიმდაბლით მლოცველი მორწმუნე ადამიანების ვედრების შესმენით ამოწმებს, არამედ თავისი უხრწნელი ნაწილებიდან მირონდენითაც. ყოველწლიურად, 9 მაისს, წმიდა ნიკოლოზის მირონიდან ბარში გადასვენების დღეს, აღესრულება წმიდანის საფლავიდან მირონის ამობრძანების საზეიმო მღვდელმოქმედება, რასაც მოლოდინითა და უდიდესი სიხარულით ეგებებიან მსოფლიოს სხვადასხვა კუთხიდან ჩამოსული ქრისტიანები.

დღეისათვის წმიდა ნიკოლოზის ნაწილები ქ. ბარის საკათედრო ტაძრის კატაკომბში, ქვის მართკუთხა სარკოფაგშია დასვენებული. საფლავი სამლოცველო დარბაზიდან რკინის მესერიითაა გამოყოფილი და ჩაკეტილი. შიგნით შესვლის უფლება ეძლევათ მხოლოდ სასულიერო პირებს ღვთისმსახურების აღსრულებისათვის, მაგრამ განსაკუთრებულ დღეებში მორწმუნე მრევლსაც რთავენ ნებას, შევიდნენ და წმიდანის საფლავი მოილოცონ.

9 მაისს, წმიდა ნიკოლოზის ხსენების დღეს, ქ. ბარში მომლოცველთა ნაკადი არ წყდება. მორწმუნეები ამ დღეს მოუთმენლად ელიან მისი საფლავიდან მირონის ამობრძანებას. ეს საზეიმო მსახურება იწყება წინა დღეს და მთავრდება საღმრთო ლიტურგიით, რომლის დასრულებისას ღვთისმსახურები საფლავიდან მირონის ამოღების წესს აღასრულებენ.

ქართველებისთვის უდიდესი პატივი იყო, რომ 2017 წლის 9 მაისს მირონის ამობრძანების დღესასწაულში მონაწილეობის მიღების ბედნიერება ჰქონდა ბარის ქართული სამრევლოს წინამძღვარს, არქიმანდრიტ მოსესაც (ჭანკვეტაძე). ეს დღე ქართველების-

თვის იმითაც იყო გამორჩეული, რომ ბ-ნი ვანო და ქ-ნი ნანა ჩხარტიშვილების ოჯახმა წმიდა ნიკოლოზის საფლავი შეამკო უძვირფასესი საფარველით, რომელიც თბილისის ფერისცვალების დედათა მონასტრის მონოზენებმა მოქარგეს. აბრეშუმის მოთეთრო ფერის ქსოვილზე, ცენტრში, სამეუფო ტახტზე დაბრძანებული წმიდა ნიკოლოზია გამოსახული. მის ორსავ მხარეს მედალიონებში მაცხოვრის, ღვთისმშობლისა და ოთხი მღვდელმთავრის: წმიდა ბასილი დიდის, წმიდა იოანე ოქროპირის, წმიდა გრიგოლ ღვთისმეტყველისა და წმიდა სპირიდონ ტრიმიფუნტელის ნახევარფიგურებია ჩასმული. კომპოზიციას შემოსწერს და ცენტრალურ სცენას მკაფიოდ აჩარჩოებს ბროწეულის ფოთლოვან-ორნამენტული ვიწრო და საშუალო სიგანის ზოლი. გამოყენებულია ოქროს, ვერცხლისა და აბრეშუმის ძაფები.

სრულიად საქართველოს კათოლიკოს-პატრიარქმა, უწმიდესმა და უნეტარესმა ილია II-მ

საფარველის კურთხევისას

თავად აკურთხა წმიდა ნიკოლოზის საფლავის საფარველი და ღვთისსათნო ინიციატივისათვის დალოცა ჩხარტიშვილების ოჯახი. – მიუხედავად იმისა, რომ ეს მათი შეწირულობაა, ყველა ქართველის გულში დიდ სიხარულს იწვევს, ვინაიდან უცხოეთის მიწაზე აღსრულებული სასიკეთო საქმე თითოეული ჩვენგანისათვის საამაყოა.

წრფელი გულით მიძღვნილი ძვირფასი საჩუქარი რომ თავად წმიდა ნიკოლოზმა შეიწირა, ცხადყო ერთმა ფაქტმაც: მისი უხრწნელი ნაწილებიდან ახლადამოღებული მირონის მოხვევა ქართველებმა რამდენიმეკილომეტრიან რიგში დგომის გარეშე შეძლეს. ფაქტიურად ისინი ერთ-ერთი პირველები მიეახლნენ უდიდეს სიწმიდეს. – თითქოს უმნიშვნელო დეტალია, მაგრამ იქ მყოფი თითოეული ქართველი მორწმუნე მომხდარმა ენით გამოუთქმელი სიხარულითა და ღვთაებრივი მაღლის სიტკბოებით აღავსო.

საფარველი

მონოზონი ნინო (სამხარაძე)

„ჩემო პატრიარქო“

ედგენა სრულიად საქართველოს კათოლიკოს-პატრიარქს,

მუსიკა
იღუმენია ქეთევანისა

Moderato

ილია II-ს

ქარ - თუღ სა - გა - ღო - ბედს მად - ღი და - ე - ფი - ნა,
ქარ - თუღ სა - გა - ღო - ბედს მად - ღი და - ე - ფი - ნა,
ქარ - თუღ სა - გა - ღო - ბედს მად - ღი და - ე - ფი - ნა,
სუ - ლი ი - ბე - რუ - ღი სუნ - თქავს სა - მხო - ა - ნის,
სუ - ლი ი - ბე - რუ - ღი სუნ - თქავს სა - მხო - ა - ნის,
სუ - ლი ი - ბე - რუ - ღი სუნ - თქავს სა - მხო - ა - ნის,
ზე - ცით და - ვე - რი - ღი წმი - და თვა - ლე - ბი გაქვს,
ზე - ცით და - ვე - რი - ღი წმი - და თვა - ლე - ბი გაქვს,
ზე - ცით და - ვე - რი - ღი წმი - და თვა - ლე - ბი გაქვს,
სუ - ლის სი - თეთ - რე - ში მად - ღი დაგ - ფრთი - ა - ნობს,
სუ - ლის სი - თეთ - რე - ში მად - ღი დაგ - ფრთი - ა - ნობს,
სუ - ლის სი - თეთ - რე - ში მად - ღი დაგ - ფრთი - ა - ნობს.

საგალობლის მუსიკის ავტორია იღუმენია ქეთევანი (კოპალიანი), ტექსტისა – დარია ჩაკვეტაძე. საგალობლის შექმნის იდეა დაკავშირებულია ამბავთან, რომელიც უწმიდესმა 1991 წელს უამბო დედა იღუმენიას, თუ როგორ ჩაიბარა უკანასკნელი აღსარება თავისი სულიერი მოძღვრის, არქიმანდრიტ შიო ძიძგასაგან (გარდაიცვალა 1969 წლის მაისში) და როგორ აზიარა გარდაცვალების წინ: „სასიკვდილო სარეცელზე მყოფი, მიიმედს სწული მამა შიო თავის მოძღვარს, მამა კონსტანტინეს (ქვარაია) ელოდებოდა, რომ უკანასკნელი აღსარება ეთქვა და ზიარება

მიეღო, მაგრამ მოძღვარი მოსვლას აგვიანებდა. მომაკვდავი შფოთავდა, გადაწყვეტილება მივიღე, აღსარება მე ჩამებარებინა, რათა მისი ტკივილი ოღნავ შემემსუბუქებინა; ასეც მოხდა, აღსარებისა და ზიარების შემდეგ მამა შიო დამშვიდდა, ჩემი ხელი გულში ჩაიკრა, მომეფერა და მითხრა: „ჩემო პატრიარქო, ჩემო პატრიარქო.“

იმჟამად ჩვენი უწმიდესი ეპისკოპოსი ბრძანდებოდა, ღვთივანობრივობილმა მოძღვარმა წინასწარ განჭვრიტა, რომ მისი სულიერი შეილი საქართველოს ეკლესიის საჭეთმპყრობელი გახდებოდა.

კათოლიკოს-პატრიარქი ილია II და სამთავროს ილუმენია ქეთევანი

ქართულ საგალობელს მადლი დაეფინა,
სული იბერული სუნთქავს სამზიანოს;
ზეცით დაფერილი წმიდა თვალები გაქვს,
სულის სითეთრეში მადლი დაგფრთიანობს.

სითბოდათოვლილმა ჯვარმა ილიბანა,
საროდ გესირმება სული მოსალბუნე.
ბერთა იბერიას ნატრის მწირი ბანა,
მირონ გადმოდვივით მცხეთის ხოდაბუნებს.

ლომისს ეფონება მამის მაისობა,
ცაა სმარაგდოა სულში ჩაიკმე,
გული გაგვიწმიდე, ტკბილო პატრიარქო,
დარდით დასეტყვილი მადლით ჩაგვინისდე.

ზეცის დედოფალმა შვილად დაგიგულვა,
იბერთ მამობრივი სული დაგვიმორჩე;
აღმაშენებელმა შტახსი გიდავითნა,
ქრისტეს ეკლებმა კი შუბლი დაგიკონცეს.

ლოცვის სინატიფე ათოვს ღუღუშაურს,
ახსოტს სულიწმიდის მადლი აცისკარებს,
ზეცას ქერუბიმობს რქაა დავითური,
ქრისტესშობის მადლით გერგეტ გაწმიდანებს.

ქართულ საგალობელ გუმბათს ეკამარა,
ვახტანგ მადლსამოსად მცხეთას იპირველებს;
მამა დაგვილოცეთ, ზეცად, იბერიაე,
თამარ გვირგვინოსან გვირგვინს გიმზისფერებს.

ჯვარო უმძიმესო, ჯვარო უუტკბესო,
სოფლის სიშავიდან მადლი ამოდოვე,—
მამა დაგვილოცეთ, დიდნო წინაპრებო,
ჯვარო უძღვეველო, მამა დაგვილოცე!

მირკანს მოუსხია კვართის მოსასხამი,
მცხეთის სიწმიდეში მადლი დაგფრთიანობს.
ზეცით დაკევილი წმიდა თვალები გაქვს,
„ჩემო პატრიარქო, ჩემო პატრიარქო!“

საგალობელი ნოტებზე გადაიტანა მონოზონმა ნინომ (სამხარაძე)

„ჩვენო უფალთან მიმყვანებელი“

1997 წელი. რამდენიმე თვე სამთავროს დედათა მონასტერში კეთილმოწესე ვიყავი. ერთხელ იღუმენია ქეთევანმა პატრიარქთან გამგზავნა რაღაც საკითხების შესათანხმებლად. ერთ-ერთი ესეობდა მონასტერში ჭიშკრიდან ტაძრამდე ძვირფასი ჯიშის ვაზის ხეივნის გაკეთებას. ეს იდეა ბატონმა ჯუმბერ პატიაშვილმა მოგვაწოდა, თან დასძინა, „ყველანაირ ხარჯებს მე გა-

ვიღებ და ვაზის ჯიშებსაც შევარჩევო“. ამის შესახებ უწმიდესს მოვახსენე... ის ჩაფიქრდა და ორი-სამი წუთის შემდეგ მიპასუხა: „დედაო, იდეა არაჩვეულებრივია, ძალიან კარგი, მაგრამ მონასტრისთვის შეუფერებელი.“ გამიკვირდა, თუ იდეა კარგია, შეუფერებელი როგორღა იქნება-მეთქი, მაგრამ ვიდრე რაიმეს ვკითხავდი, უწმიდესმა განაგრძო: „ეზოში შემოსული მომლოცველის ყურადღება მრავალსაუკუნოვანმა, დიდებულმა ტაძარმა უნდა მიიქციოს და არა ყურძნის მტევნებით დახუნძლულმა ღამაზმა ხეივანმა.“ – შემდეგ გაიღიმა და საუბარი ასე დაასრულა: – „თანაც თუ ყურძენი მწიფეა და მომლოცველი მშვიერი...“ მეც გამეღიმა, მივხვდი, რომ უწმიდესი მართალი ბრძანდებოდა და სწრაფად დავეთანხმე.

უწმიდესის სამთავროში მობრძანება დედებისთვის ცაზე მზის გამობრწყინებას ჰგავდა, რადგან ყოველთვის სიმშვიდე და სიხარუ-

ლი მოჰქონდა. ერთ გამოუთქმელ ბედნიერებას განვიცდიდით. პატრიარქის სიბრძნითა და მისი სიტყვების ძლევამოსილებით ხშირად გაკვირვებული ვრჩებოდი. იგი ჩვენს გულისთქმას კითხულობდა და ისეთ თემებზე გვესაუბრებოდა, რომ სულიერი კურნება მიგველო.

1998 წელი, 19 ივლისი. 27 წლის ვაჟიშვილი დამეღუპა ავტოკატორით. ამ მოულოდნელმა მძიმე განსაცდელმა ღამის სასოწარკვეთილებაში ჩამავლო. მარილის სვეტად ვიქეცი, ამ სამყაროს აღარ ვეკუთვნოდი, ცრემლი გამიშრა, გათიშული ვიჯექი. ასე მეგონა, წინ უცხო მიცვალებული მესვენა და არა ჩემი შვილი. ამ მდგომარეობაში მყოფს ისეთი შეგრძნება მქონდა, რომ ფსიქოლოგიურად კარგად აღარ ვიყავი.

სადამოს მონასტრიდან დამირეკეს და უწმიდესის კურთხევა გადმომცეს: „ეს განსაცდელი ისე მიიღოს, როგორც მონოზონს შეეფერება, იმ რწმენით, რომ ყველაფერი ღვთის ნებაა, იმ ნების სიღრმეს ჩვენ ვერ ჩაეწვდებით და რადგანაც მან ასე ინება, ასეა საჭიროო.“ ისეთი საოცარი მადლმოსილება ჰქონდა ამ კურთხევას, დღესაც მიკვირს. ვერ ვიტყვი, რომ დარდი და წუხილი აღარ მქონდა, მაგრამ საღი აზროვნების უნარი დამიბრუნდა და გულის ნაწილში სიმშვიდემ დაისადგურა. სწორედ ამ სიმშვიდემ გადამატანინა ესოდენ მძიმე განსაცდელი.

იღუმენია ქეთევანის კურთხევით, მონასტერში ორმოცი დღის შემდეგ დავბრუნდი. დრო გადიოდა და ჩემი წუხილი ისევ იზრდებოდა. ვერ ვეგუებოდი ესოდენ დიდ დანაკარგს. შვილი მენატრებოდა, ხშირად ვტიროდი. ასეთ მდგომარეობაში მყოფმა, კიდევ მივიღე ნუგეში უწმიდესისგან. პატრიარქი მონასტერში მობრძანდა, ყველა სითბოთი და სიყვარულით დაგველოცა, გვესაუბრა მორჩილებასა და თავმდაბლობაზე.

უწმიდესი წამოდგა, ყველას თვალი გადაგვაფლო და მხერა ჩემზე შეაჩერა, მომიახლოვდა და

მკითხა: „დედაო, ასეთი მოწყენილი, ნაღვლიანი სახე რატომ გაქვს, რა გიჭირს?“

ცრემლები ჩამომცვივდა და ძლივს ვუპასუხე: შვილი გარდამეცვალა-მეთქი. მეტის თქმა ვერ შევძელი მოძალებული ცრემლების გამო. უწმიდესი მამობრივი სიყვარულით მომეფერა, ჩემი თავი გულთან მიიღო, თავზე ხელი გადამისვა და საოცრად დამამშვიდებელი ხმით მითხრა: „მასხოვს, დედაო. შენი შვილი ყოველთვის შენ გვერდითაა, მასზე როდესაც ფიქრობ. ის შენ გეფერება, ცრემლებს გიმშრალებს და წუხს, ასეთ მდგომარეობაში რომ გხედავს.“ ეს სიტყვები ჩემს გულს საღებურად დაედო, მხნეობა და სიმშვიდე დამიბრუნდა. გმადლობ, უფალო, ასეთი ბრძენი მწყემსმთავრის ბოძებისთვის. იგი ხომ ჩემი და კიდევ უამრავი ადამიანის სხვადასხვა განსაცდელის იმედად და ნუგეშად მოგვივლინე!

თითქმის ერთი წლის შემდეგ, უწმიდესის კურთხევით, საგარეჯო-გურჯაანის ეპარქიაში გადამიყვანეს, რომელსაც ეპისკოპოსი ანდრია (გვაზავა) განაგებდა. ამ პერიოდში ჯოხით დავდიოდი, ფეხები მაწუხებდა. დროთა განმავლობაში კი ჭოჭინით სიარულმა მომიწია.

2015 წელი. თბილისში წმიდა სამების საკათედრო ტაძარში უწმიდესის საღამოს მსახურებას ვესწრებოდი. მთელი ეს დრო გულში ვეფერებოდი დიდ მამას და ღმერთს ვთხოვდი, მისთვის ჯანმრთელობა და ღირსი სიცოცხლე მიეცა. ლოცვა დამთავრდა. უწმიდესი დაცვის თანხლებით ამბიონიდან კიბეებზე ჩამოდიოდა. უცებ შეტრიალდა და მრევლისკენ წავიდა ჩემი საპირისპირო მიმართულებით; მაშინ შევამჩნიე, რომ იქ ინვალიდის ეტლში შუახნის მამაკაცი იჯდა. უწმიდესი მიუახლოვდა, დალოცა, თავზე ხელი დაადო და რაღაცას ესაუბრებოდა. ამ მამაკაცს ბედნიერებისგან სახე გაუბრწყინდა, ალბათ, იმ წუთში არანაირ წუხილს აღარ გრძნობდა, შეჭყურებდა უწმიდესს და მთელი გულით ხარობდა. მე მოშორებით სკამზე ვიჯექი, წინ ჭოჭინა მედგა, ვუყურებდი ამ სიხარულით სავსე ადამიანს და ვფიქრობდი: ღმერთო, მეც რა ბედნიერი ვიქნებოდი, ასე რომ დაველოცე-მეთქი. გაფიქრება ვერ მოვასწარი, რომ ვხედავ, უწმიდესი ჩემკენ მოდის. დაცვა

კი გაკვირვებული მოჰყვებოდა. იგი თითქმის მომიხლოვდა, მოულოდნელობისგან ისე დავიბენი, რომ ფეხებში ძალა საერთოდ წამერთვა. სამჯერ წამოვიწიე ასადგომად და სამჯერვე მოწყვეტით სკამზე დავვარდი. ძალიან შეგწუხდი და შეშფოთებულმა ვთქვი: ვაიმე, ვერ ვდგები-მეთქი. ხმააკანკალებულს თვალებზე ცრემლები მომადგა. უწმიდესმა მამობრივი, თბილი ღიმილით გამიღიმა და მითხრა: „არა უშავს, დედაო!“ დამლოცა, თავზე ხელი დამადო და გამოუთქმელი სიხარულითა და ბედნიერებით ამავსო. ალბათ, ათი წუთი ვიჯექი სკამზე და ვტიროდი, – ეს სიხარულის ცრემლები იყო.

გმადლობთ, უწმიდესო, რომ ასეთი სითბო და სიყვარული მაჩუქეთ! თქვენ მიმართ ჩემმა დამოკიდებულებამ ხელში კალამი ამაღებინა და ლექსად მათქმევინა მოკრძალებული სამადლობელი:

„უამთა სიავით დაღლილ-დაქანცულს,
გვსურს, რომ მოგართვათ სამადლობელი,
ჩვენს გულებიდან ამოკრებილი
ხმატკბილ სიტყვათა საგალობელი.
თქვენა ხართ ჩვენთვის მყარი კედელი,
მეუღრო სავანე და თბილი კერა;
რამ დაგვავიწყოს თქვენი ღიმილი
და სიყვარულით აღვსილი მხერა.
ერზე ფიქრსა და ერზე ზრუნვაში
რამდენჯერ ღამე გითენებიათ
და მუხლმოდრეკილს მსურვალე ლოცვით
სამწყსო უფლისთვის გივედრებიათ.
უამრავ შვილთა აღზრდით დამაშვრალს,
რამდენჯერ ტვირთი დაგმძიმებიათ,
მაგრამ ჩვეული ჩუმი ტკივილით
ტვირთი ბოლომდე გიტარებიათ.
ვინ არ გაოცდეს თქვენი მხნეობით
ან თავდადებით და სიყვარულით;
ვინ ჩასწვდეს თქვენი სიბრძნის სიღრმეებს
და არ მოგმართოთ მან სიხარულით:
უფლის რჩეულო მწყემსო კეთილო,
უკეთურ ძალთა დამმარცხებელო,
თბილო აღმზრდელო, მასწავლებელო,
ჩვენო უფალთან მიმყვანებელო!“

სქემონა ზონი ირინე (თვაური)

მორჩილება ყველაფერზე აღმატებულია

გინახავს მონოზონი, რომელიც არ ამბობს, „შემინდე და მაკურთხე“ – ნუ ელოდები, რომ იგი წარემატება.

„შემინდე და მაკურთხე“ – ეს ორი სიტყვა შემუსრავს ეშმაკის რქებს.

მორჩილება ყველაფერია. მონასტერში მორჩილებისათვის მოვედით. ჭეშმარიტი მორჩილებით ჭეშმარიტ ღოცვას ვსწავლობთ.

ყველაზე მეტად ორი რამ გვიშლის ხელს: „მე“ და „რატომ?“ თუ ეს ორივე გვაქვს, მაშინ ჩვენი ღოცვა უნაყოფოა და სიმშვიდეც არ გვაქვს.

აკეთე ის, რასაც გეუბნებიან. ვინც გიბრძანებს, პასუხს ის აგებს, შენ კი მშვიდობასა და ცათა შინა გვირგვინს მოიპოვებ, თუკი უსამართლოდ გაგაკიცხავენ.

სიყვარულისა და მორჩილების გარეშე ვერ გადავრჩებით. მორჩილება ყველაფერზე აღმატებულია.

გსურს სულიერება მოიპოვო? – თავი აიძულე ჯერ მორჩილებისთვის, შემდეგ იესოს ღოცვისა და სხვა დანარჩენისათვის. ჩვენი მორჩილება სიხარულით აღვასრულოთ და არა უხალისოდ ან დრტვინვით. წარმოიდგინე, რომ შენი ბერი ან რომელიმე ძმა რაიმეს გეუბნება. უპასუხე: „კურთხეულ იყავნ!“. არ განსაჯო, მოგწონს ნათქვამი თუ არა. „კურთხეულ იყავნ!“ – და მორჩა.

წმიდა მთაზე ცხოვრობდა ერთი მონოზონი, სახელად მაქსიმე, რომელზეც ყველა ამბობდა, წმიდა მონოზონიაო. მამა ეფრემმა მასთან შეხვედრა მოისურვა და კატუნაკიდან დიდი ლავრისაკენ გაეშურა. გზაში მან თავის თავთან საუბარი დაიწყო:

– მისმინე, განა ბერმა იოსებმა რაიმე კარგად

ვერ ვითხრა და ამიტომ სხვასთან შესაკითხად უნდა წახვიდე?

– რა თქმა უნდა, არა. ბერ იოსებს არანაირი სიცარიელე არ დაუტოვებია.

– მაშინ მამა მაქსიმესთან რატომ მიდიხარ? იმიტომ, რომ იგი შენს ბერს შეადარო?

მამა ეფრემი მაშინვე უკან მობრუნდა და კატუნაკში, თავის კელიაში წავიდა. შემდეგ იგი ამბობდა: „გამოიჩინეთ მორჩილება და მხოლოდ იმ ბერს შეეკითხეთ, ვისთანაც ღმერთმა მიგიყვანათ. სხვა არავინ ეძებოთ“ (იგულისხმება ბერი იოსებ ისიქასტი, ვისთანაც მამა ეფრემი სასაუბროდ და ლიტურგიის აღსასრულებლად დადიოდა).

მორჩილი ჰგავს ქაღალდს, რომელზეც არაფერი წერია. როდესაც იგი ემორჩილება, ღვთის წინაშე პასუხს თვითონ კი არ აგებს, არამედ მის მაგივრად ბერია პასუხისმგებელი. თუკი ბერს განიკითხავ, მორჩილი არა ხარ.

გინახავს მონოზონი, რომელიც კითხვებს არ სვამს? იგი ხიბლში ჩავარდება. ხიბლის თავიდან ასაცილებლად აუცილებელია შეკითხვა.

ქრისტოდულე კატუნაკელი: გვქონდეს ურთიერთსიყვარული და მორჩილება. მონოზონური ცხოვრება ნიშნავს „შემინდეო!“ და „მაკურთხეთ!“ საკუთარი ნების მოკვეთა – მახვილია, მოწამეობაა, მაგრამ სხვაგვარად შეუძლებელია. უდიდესი საქმეა, სიმშვიდე მოუტანო შენს ბერს და მისი კურთხევა მიიღო. ნუ მოუსმენთ საკუთარ ზრახვას, არამედ ვისმინოთ, რას გვეუბნება ბერი. საკუთარი ზრახვის მორჩილება ეშმაკის მორჩილებაა, ბერის მორჩილება – ქრისტეს მორჩილება.

ემანუილი, ახალი სკიტიდან: „ჩვენი მორჩილება არ უნდა იყოს „ჩვევა“, ე.ი. „რადგან მონოზენები ვართ, უნდა დავემორჩილოთ“. არა, ჩვენ მორჩილებით უნდა ვცოცხლობდეთ, მისით ვსუნთქავდეთ, გვწამდეს, რომ მორჩილება არსობის პურის მსგავსია: თუ არ ვიკვებებით, დავიხოცებით. თუ არ ვემორჩილებით, ვერ ვცხონდებით. მორჩილება უნდა გამოვიჩინოთ იმის მიუხედავად, იღუმენმა თუ სხვა მონოზონმა გვთხოვა რაიმეს გაკეთება“.

– ვცხონდებით? – ჰკითხეს ძმებმა ბერ არსენ დიონისიატელს.

– თქვენი არ ვიცი, – უპასუხა ბერმა, – მე კი ვცხონდები.

– რატომ ამბობ ამას, გერონდა?

– იმიტომ, რომ მე პატარა ბავშვივით გავხდი – ყველაფერს ვაკეთებ, რასაც მეუბნებიან.

მოძღვარი დიონისე: „შენმა ბერმა ყველაფერი უნდა იცოდეს შენ შესახებ, ყველაფერი მისი კურთხევით უნდა აკეთო. შენზე უმცროს მონოზენებს ისე შეხედე, თითქოს შენზე 15 წლით უფროსნი არიან. თუკი ლიტურგიის დროს რაიმეს გაკეთებას დაგავალებენ, არ შეეწინააღმდეგო, წადი და გააკეთე, თან იესოს ლოცვა აღასრულე (საერთოდ, მონოზონი ყოველთვის უნდა ამბობდეს იესოს ლოცვას.) და იცოდე, რომ ანგელოზი წირვაზე მდგომთა შორის პირველთა სიაში ჩაგწერს. ასე შინაგან მშვიდობასაც შეინარჩუნებ და სხვებთანაც მშვიდობა გექნება. არ უნდა ვიქცეთ დაბრკოლების მიზეზად“.

ბერი იოსებ ისიხასტი

ხარლამპი, დიონისიატელი იღუმენი: „როდესაც რამდენჯერმე დაგზარაღლი თვითნებობისაგან, მაშინ დავრწმუნდი, რომ მოძღვარი მართალია და შემდეგ კეთილგონივრულად ვიქცეოდი. მე შევწყვიტე ფიქრი იმაზე, რა მეკეთებინა. ვამბობდი: „რასაც ბერი იტყვის“. მე აღარაფერზე დავფიქრებულვარ.

– გააკეთე, მამაო, ეს. – მეუბნებოდა ბერი.

– კურთხეულ იყავნ!

– წადი, მამაო, იქ.

– კურთხეულ იყავნ!

როგორც მორჩილს, მე ენა არ მქონდა – მხოლოდ ყურები. ბერი რაღაცას მეუბნებოდა – და მე მაშინვე გავრბოდი მისი დავალების შესასრულებლად. ამით დიდი მადლი მივიღე. როდესაც აღარაფერში ვეწინააღმდეგებოდი მოძღვარს და ძმებსაც კი, ჩემთან ხშირად მოდიოდა მადლი. მადლით აღსავსე ვიყავი, როდესაც მორჩილებას ვიჩენდი.

მონასტრის ფოტომატიანი დაჯილდოება

თავად-აზნაურთა საკრებულო, ისე, როგორც მთელი საზოგადოება, კარგად იცნობს სამთავროს წმიდა ნინოს დედათა მონასტრის წინამძღვრის, ილუმენია ქეთევანის (კოპალიანი) 26-წლიან მოსაგრეობას. მისი მოღვაწეობის მაღალი შეფასების მაჩვენებელია ჯილდო, რომელიც დედა ქეთევანს გადაეცა; მასში აღნიშნულია, რომ „საქართველოს თავად-აზნაურთა საკრებულო აჯილდოებს ქეთევან დედოფლის მედლით ილუმენია ქეთევანს (კოპალიანი) ქვეყნისა და ერის წინაშე დამსახურებისათვის.“

2017 წლის 17 ივნისს თბილისის მოსწავლე-ახალგაზრდობის სასახლეში სრულიად საქართველოს თავად-აზნაურთა დარბაზობა გაიმართა. ამგვარ ყოველწლიურ შეხვედრაზე თავად-აზნაურთა საკრებულო აჯამებს თავის მუშაობას და ქვეყნის სასარგებლო საქმიანობით გამორჩეულ ადამიანებს აჯილდოებს.

დიდი სიყვარულით გულოცავთ დედა ილუმენიას ღირსეულ ჯილდოს, ვუსურვებთ წმიდა დიდმოწამე ქეთევანისა და ყველა წმიდანის შეწევნას თავის ფრიად პასუხსაგებ, ერისთვის საჭირო და აუცილებელ საქმიანობაში.

კურთხევა

უწმიდესისა და უნეტარესის, სრულიად საქართველოს კათოლიკოს-პატრიარქის, მცხეთა-თბილისის მთავარეპისკოპოსისა და ბიჭვინთისა და ცხუმ-აფხაზეთის მიტროპოლიტის ილია II-ის ლოცვა-კურთხევით 2017 წლის 12 ივლისს, პეტრე-პავლობის

ბერდიაკონი ილია სამთავროში მსახურებისას

2017 წლის 6 მაისს, გიორგობის დღესასწაულზე, სამთავროს წმიდა ნინოს დედათა მონასტერში არქიმანდრიტმა ლაზარემ (გაგნიძე) მორჩილებად აკურთხა ნანა ჯაყელი, სახელად ეწოდა ტაბითა და ნანა კორახაშვილი, – ეწოდა ალექსანდრა.

ეპისკოპოსი იაკობი ბერდიაკონი ილიას ხელდასხმისას

დღესასწაულზე, ბოდბელმა ეპისკოპოსმა იაკობმა (იაკობიშვილი) ბოდბის წმიდა გიორგის ტაძარში დიაკვნად აკურთხა ბერი ილია (თვალთაშვილი).

მონასტრის დევი მორჩილების აღსრულებიანს

აწ მიგებად თუთოულისა კითხვსა მიუც ღმერთსა შიშითა, და სიხარულითა მოუძედგრებულად:

- კითხუა: რამსათვის მოსრულ-ხარ, ძმაო, შევრდომით, წმიდასა ამასა მსხუერპლის-შესაწირავსა, და წმიდათა ამათ კრებულთა?
- მიგება: მნებავს განშორებად სოფლისაგან, პატროსანო მამაო.
- კითხუა: ნებითა შენითა ღირს-იქნებია ანგელოსებრივსა ამას სახესა, და წესსა გუნდთა მონაზონთასა?
- მიგება: ჰე, ღუთისა ძალითა, პატროსანო მამაო.
- წინამძღუარმან: ხოლო რაჟამს აღვირჩევით კეთილი და სანატრელი ესე საქმეა, უკეთუ გნებავს განსრულებად კეთილისა საქმისა, შრომითა, რუდუნებითა და ტკივილითა განსრულდების.
- კითხუა: ნებსით გონებითა შენითა მოხუალა წინაშე უფლისა?
- მიგება: ჰე, ღუთისა ძალითა, პატროსანო მამაო.
- კითხუა: დაადგრებია მონასტერსა განუშორებულად, ვიდრე უკანასკნელად აღმომშრუადმდე?
- მიგება: ჰე, ღუთისა ძალითა, პატროსანო მამაო.
- კითხუა: დაიცავა ქალწულებასა შენსა ყოველითა გონიერებითა და სასოებითა?
- მიგება: ჰე, ღუთისა ძალითა, პატროსანო მამაო.
- კითხუა: ცხოვრებასა შინა შენსა ვიდრე სიკუდილმდე ჰყოფა მორჩილებასა უფროსისასა, და ყოველთა ქრისტეს მიერ ძმათასა?
- მიგება: ჰე, ღუთისა ძალითა, პატროსანო მამაო.
- კითხუა: დაითმენა ყოველსა ძრის-ხილუასა, იწროებასა, ბოროტთა მიერ აღძრულსა შხაკუარებასა, სასუფეველისათვის ცათასა?
- მიგება: ჰე, ღუთისა ძალითა, პატროსანო მამაო.

